

Høringsnotat

Endringer i straffegjennomføringsloven, forskrift om straffegjennomføring, og forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen (øke gjennomføringstiden for straffegjennomføring med elektronisk kontroll mv.)

Kriminalomsorgsavdelingen

November 2017

Innhold

1	Hovedinnholdet i høringsnotatet	5
2	Forslaget om å regulere straffegjennomføring med elektronisk kontroll i § 16 a...5	
2.1	Bakgrunn	5
2.2	Departementets foreløpige vurdering og forslag	6
3	Øke domslengde og gjennomføringstid for straffegjennomføring med elektronisk kontroll.....	7
3.1	Bakgrunn	7
3.2	Gjeldende rett	8
3.3	Utenlandsk rett.....	10
3.3.1	Nordisk rett	10
3.3.2	Norden sammenliknet med resten av Europa	12
3.4	Forholdet til menneskerettighetene	12
3.5	Departementets foreløpige vurdering og forslag	13
3.5.1	Generelle vurderinger	13
3.5.2	Hensynet til fornærmede og den allmenne rettsoppfatning	14
3.5.3	Hensynet til pårørende til domfelte.....	15
4	Straffegjennomføring med elektronisk kontroll for domfelte som er varig soningsudyktige	16
4.1	Bakgrunn og gjeldende rett.....	16
4.2	Departementets foreløpige vurdering og forslag	17
4.2.1	Generelle vurderinger	17
4.2.2	Vilkåret om at det er hensiktsmessig for å sikre en fortsatt positiv utvikling og motvirke kriminalitet	18
4.2.3	Domslengde og gjennomføringstid.....	18
4.2.4	Vilkår om at deler av straffen er gjennomført	19
4.2.5	Lovbruddskategori	19
4.2.6	Sysselsetting.....	20
4.2.7	Hensynet til fornærmede og den allmenne rettsoppfatning	20

4.2.8	Forholdet til straffeprosessloven § 459.....	20
5	Kontroll ved bruk av digitalteknologi	21
5.1	Bakgrunn	21
5.2	Tilgjengelig og aktuell teknologi.....	21
5.2.1	Springsteknologi	21
5.2.2	Videosamtale.....	22
5.2.3	Biometri	22
5.2.4	Fjernalkoholtesting	22
5.3	Særlig om omvendt voldsalarm.....	23
5.4	Gjeldende rett	23
5.4.1	Kontroll av vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll.....	23
5.4.2	Behandling av personopplysninger.....	24
5.5	Bruk av digital teknologi og forholdet til menneskerettigheter og internasjonale personvernregler.....	24
5.5.1	Generelt.....	24
5.5.2	Europaparlamentet- og Europarådets personvernforordning og -direktiv.....	25
5.5.3	Den europeiske menneskerettskonvensjonen	28
5.6	Ytterligere vurdering og forslag	31
5.6.1	Generelle vurderinger	31
5.6.2	Springsteknologi	32
5.6.3	Videosamtale.....	33
5.6.4	Biometri	33
5.6.5	Fjernalkoholtesting	34
5.6.6	Behandling av personopplysninger.....	34
6	Endringer i forskrift om straffegjennomføring kapittel 7 om straffegjennomføring med elektronisk kontroll	35
6.1	Formål.....	35
6.2	Definisjon	36
6.3	Målgruppe.....	36
6.4	Forutsetninger for straffegjennomføring med elektronisk kontroll.....	37
6.5	Krav til domfelte under straffegjennomføringen.....	39
6.6	Kontroll av vilkår.....	39

6.7	Permisjon	40
6.8	Brudd	41
6.9	Avgjørelsesmyndighet	41
6.10	Saksbehandling	41
6.11	Retningslinjer	42
7	Administrative og økonomiske konsekvenser.....	42
8	Forslag til lovendringer	43
9	Forslag til forskriftsendringer.....	46
9.1	Forskrift om straffegjennomføring	46
9.2	Forskrift om personopplysninger i kriminalomsorgen	50

1 Hovedinnholdet i høringsnotatet

Straffegjennomføringsloven § 16 regulerer både straffegjennomføring utenfor fengsel med særlige vilkår (hjemmesoning) og straffegjennomføring utenfor fengsel med elektronisk kontroll (fotlenke). I høringsnotatet foreslår departementet å skille ut straffegjennomføring utenfor fengsel med elektronisk kontroll, ved å regulere dette i § 16 a. Nåværende § 16 a om bøteteneste blir ny § 16 b.

Dagens § 16 annet ledd stiller vilkår blant annet om fengselsstraffens lengde eller resterende tid frem til forventet løslatelse, for at straffen skal kunne gjennomføres med elektronisk kontroll utenfor fengsel. Forslaget til § 16 a viderefører i hovedsak dagens ordning etter § 16 annet ledd, men inneholder blant annet forslag om:

- å øke gjennomføringstiden for straffegjennomføring med elektronisk kontroll fra 4 til 6 måneder,
- å unnta domfelte som er varig soningsudyktige fra vilkår om gjennomføringstid ved vurdering av spørsmålet om straffegjennomføring med elektronisk kontroll, og
- å lovfeste bruk av digital teknologi til å kontrollere domfeltes identitet, geografiske posisjon, bevegelse og eventuelle rusbruk.

Departementet foreslår også enkelte endringer i forskrift om straffegjennomføring kapittel 7, som regulerer straffegjennomføring med elektronisk kontroll, og i forskrift om personopplysninger i kriminalomsorgen.

2 Forslaget om å regulere straffegjennomføring med elektronisk kontroll i § 16 a

2.1 Bakgrunn

Straffegjennomføring utenfor fengsel med særlige vilkår (hjemmesoning) og straffegjennomføring utenfor fengsel med elektronisk kontroll (fotlenke) er i dag regulert i dagens § 16, henholdsvis i første og annet ledd. Vilårene for hjemmesoning er at domfelte har gjennomført halvdelen av straffetiden, og at det er hensiktsmessig for å sikre en fortsatt særlig positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet. Vilårene for elektronisk kontroll er at dommen eller den gjenstående straffetiden er på inntil 4 måneder, og at tiltaket er hensiktsmessig for å sikre en positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet. De øvrige leddene i § 16 gjelder for begge straffegjennomføringsformene.

2.2 Departementets foreløpige vurdering og forslag

Hjemmesoning og straffegjennomføring med elektronisk kontroll er to forskjellige straffegjennomføringsformer. Selv om flere av vilkårene er like for begge straffegjennomføringsformene er det også en del betydelige forskjeller mellom disse. Ved hjemmesoning stilles det strengere krav til domfeltes utvikling, jf. vilkåret om «fortsatt særlig positiv utvikling». Domfelte skal også ha gjennomført halvdelen av straffen. I praksis er terskelen for å få innvilget hjemmesoning vesentlig høyere enn elektronisk kontroll, og bruken er også vesentlig lavere enn elektronisk kontroll. Etter departementets foreløpige vurdering er det hensiktsmessig å skille disse to straffegjennomføringsformene. Departementet foreslår derfor at det som i dag reguleres i § 16 annet ledd, i stedet inntas i § 16 a om straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Nåværende § 16 a blir § 16 b.

Nåværende § 16 annet ledd første punktum endres til § 16 a første ledd første punktum. Her foreslås det en endring i gjennomføringstiden for delgjennomføring (gjennomføring av den resterende tiden frem til forventet løslatelse utenfor fengsel med elektronisk kontroll) til 6 måneder, se kapittel 3. Det føyes til et nytt annet punktum i første ledd om at overføring ikke skal besluttes dersom formålet med straffen eller hensynet til en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring taler imot det. Dette er en videreføring av dagens § 16 annet ledd siste punktum jf. første ledd tredje punktum.

Dagens § 16 annet ledd annet punktum foreslås videreført i § 16 a annet ledd. Her føyes det til at kriminalomsorgen også skal vurdere om domfelte som er varig soningsudyktig oppfyller vilkårene for elektronisk kontroll, og at vilkårene om at den idømte straffen er inntil 6 måneder eller den resterende tiden frem til forventet løslatelse er inntil 6 måneder, ikke gjelder for denne gruppen domfelte, jf. kapittel 4.

Det foreslås et tredje ledd om at bestemmelsene i § 16 annet til sjuende ledd gjelder tilsvarende for straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Dette er en videreføring av dagens ordning.

Forslaget til § 16 a fjerde ledd hjemler bruk av digital teknologi til å kontrollere domfeltes identitet, geografiske posisjon, bevegelse og rusbruk dersom det er nødvendig for en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av straffegjennomføring med elektronisk kontroll, jf. kapittel 5.

Det følger av dagens § 16 annet ledd fjerde punktum at kriminalomsorgen kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om bruk av elektronisk kontroll. Kongen har myndighet til å gi forskrifter om kriminalomsorgens virksomhet, organisering og gjennomføringen av fengselsstraff, strafferettslige særreaksjoner, varetekt, samfunnsstraff og andre reaksjoner, jf. strgfjl. § 1 annet ledd og § 5 fjerde ledd. Forskriftsmyndigheten er delegert til Justis- og

politidepartementet (nå Justis- og beredskapsdepartementet) ved Kronprinsregentens resolusjon 22. februar 2002. Departementet mener at forskriftshjemmelen i strgf. § 1 annet ledd og § 5 fjerde ledd er tilstrekkelig, og foreslår derfor å ikke videreføre gjeldende § 16 annet ledd fjerde punktum.

Kapittel 8 gir en oversikt over forslaget til lovendringer.

3 Øke domslengde og gjennomføringstid for straffegjennomføring med elektronisk kontroll

3.1 Bakgrunn

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll ble etablert som en prøveordning i Norge fra 1. august 2008, ved endring av straffegjennomføringsloven § 16, jf. endringslov 29. juni 2007 nr. 83. Hensikten var å redusere soningskøen, og å etablere flere straffegjennomføringsformer og muligheter for progresjon i straffegjennomføringen.

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll kan innvilges både for domfelte som er idømt inntil 4 måneder ubetinget fengselsstraff (helgjennomføring), og for domfelte som har inntil 4 måneder igjen til forventet løslatelse (delgjennomføring).

Kapasiteten for elektronisk kontroll var opprinnelig på 130 plasser fordelt på utvalgte fylker. Ordningen er utvidet, og fra mai 2014 ble elektronisk kontroll landsdekkende med en kapasitet på 342 plasser. I 2015 ble det iverksatt omlag 3200 dommer med elektronisk kontroll. I 2016 ble det iverksatt 3294 dommer med elektronisk kontroll. I 2017 er det besluttet at kapasiteten på elektronisk kontroll skal utvides til om lag 500 plasser ved årsskiftet 2017/2018. Dette antas å være det maksimale potensialet innenfor dagens regelverk.

I Sundvolden-plattformen tok regjeringen initiativ til å «evaluere straffegjennomføringen med elektronisk kontroll for å sikre en mer treffsikker bruk av ordningen». Evalueringen ble gjennomført av Vista Analyse, som leverte sin rapport 9. mars 2016. Resultatene fra evalueringen er i all hovedsak positive. Vista Analyse fant blant annet at tilbakefallsprosenten for domfelte med elektronisk kontroll ligger 1-5 prosentpoeng under tilsvarende andel for domssonere i fengsel, avhengig av hvordan kontrollutvalget settes sammen mht. lovbruddskategorier og alder. Videre fant Vista Analyse at elektronisk kontroll har en klar positiv effekt for grupper med høyere risiko, herunder grupper med lav utdanning, svak tilknytning til arbeidslivet, ung alder og flere registrerte lovbrudd, sammenlignet med fengsel. Evalueringen viste at straffegjennomføring med elektronisk kontroll gir nytte til pårørende, domfelte

og samfunnet som helhet, og fremstår som et samfunnsøkonomisk lønnsomt tiltak i forhold til fengsel.

Vista Analyse skriver også i rapporten at «elektronisk kontroll gir kriminalomsorgen et ekstra virkemiddel i utslusingen av domfelte til samfunnet, og som sådan er elektronisk kontroll av det gode».

I tillegg foreligger det en studie gjennomført av Synøve N. Andersen og Kjetil Telle ved Statistisk sentralbyrå i august 2016. Studien viser at tilbakefallsraten i de 6 fylkene som innførte elektronisk kontroll i 2008, falt med 2,38 prosentpoeng mer enn i de resterende fylkene etter to år. Dette tilsvarte en nedgang på ca. 10 prosent i pilotfylkene, noe som igjen innebærer omlag 19 prosent blant dem som faktisk gjennomfører straff med elektronisk kontroll.

Samtidig har praksis vist at elektronisk kontroll delgjennomføring bare utgjør om lag 20 prosent av den totale kapasiteten med elektronisk kontroll, og at innsatte som er under straffegjennomføring i mindre grad søker om elektronisk kontroll fordi gjennomføringstiden er for kort.

3.2 Gjeldende rett

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll er hjemlet i straffegjennomføringsloven §16 annet ledd, som lyder:

«Dersom den idømte ubetingede fengselsstraffen eller resterende tid frem til forventet løslatelse er inntil 4 måneder, og det er hensiktsmessig for å sikre en positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet, kan straffen gjennomføres utenfor fengsel når det settes vilkår om at domfelte skal være undergitt elektronisk kontroll. Kriminalomsorgen skal alltid vurdere om domfelte under 18 år oppfyller vilkårene for å gjennomføre straffen utenfor fengsel med elektronisk kontroll. For domfelte under 18 år gjelder ikke vilkåret om at den idømte fengselsstraff eller resterende tid frem til forventet løslatelse er inntil 4 måneder. Kriminalomsorgen kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om bruk av elektronisk kontroll. Første ledd tredje punktum gjelder tilsvarende.»

Bestemmelsen åpner for at domfelte med dommer på inntil 4 måneder skal kunne gjennomføre dommen i sin helhet med elektronisk kontroll, samt at domfelte med lengre dommer kan gjennomføre de siste 4 månedene før forventet løslatelsestid med elektronisk kontroll.

Etter straffegjennomføringsloven § 16 annet ledd er det et vilkår at bruk av elektronisk kontroll er hensiktsmessig for å sikre en positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet. Etter forarbeidene er det viktig at elektronisk kontroll benyttes i de sakene man faktisk mener at dette vil gi en bedre mulighet for

rehabilitering. Elektronisk kontroll skal ikke begrunnes i enklere eller lettere soning.

Vilkårene for elektronisk kontroll er nærmere regulert i forskrift om straffegjennomføring kapittel 7. Forutsetningen for straffegjennomføring med elektronisk kontroll er at domfelte har egnet bolig og sysselsetting, jf. forskriften §§ 7-3 og 7-4. Dersom domfelte deler bolig med andre, skal alle samboende over 18 år samtykke til at domfelte innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll, jf. § 7-3 tredje ledd. Dersom domfelte er dømt for volds- eller seksualforbrytelse mot en person som domfelte bodde eller fortsatt bor sammen med, skal straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikke innvilges, jf. § 7-3 fjerde ledd. I de tilfeller der det aktuelle lovbruddet er begått i eget hjem eller mot medlemmer av husstanden, eller det dreier seg om volds- eller seksualforbrytelser, skal domfelte som hovedregel ikke innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Domfelte som har påbegynt straffegjennomføringen skal også ha gjennomført 1/3 av straffen før elektronisk kontroll kan innvilges, jf. § 7-2 andre ledd.

Etter straffegjennomføringsloven § 16 første ledd tredje punktum skal overføring ikke besluttes dersom formålet med straffen eller hensynet til en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring taler imot det.

Under gjennomføringen av straffen med elektronisk kontroll kontrolleres domfelte ved hjelp av en elektronisk fotlenke med radiofrekvens teknologi (RF), som kommuniserer med en basestasjon plassert i boligen. Det elektroniske systemet viser om domfelte er hjemme eller ikke, og gir kriminalomsorgen et varsel når domfelte ikke befinner seg i boligen eller forlater boligen for sysselsetting som planlagt. Det er ikke mulig å følge den domfeltes bevegelser i det vedkommende forlater boligen. Domfelte skal i utgangspunktet oppholde seg i hjemmet, med unntak av utgang til sysselsetting, jf. forskriftene § 7-6 første ledd, og følge gjennomføringsplanen som er utarbeidet av kriminalomsorgen, jf. § 7-4 første ledd.

Videre skal domfelte unnlate å bruke rusmidler, bedøvelsesmidler, hormonpreparater eller andre kjemiske stoffer som ikke er lovlig foreskrevet, jf. straffegjennomføringsloven § 16 tredje ledd jf. forskriften 7-4 fjerde ledd. Domfelte skal også møte for kriminalomsorgen minimum to ganger per uke, jf. § 7-4 tredje ledd, og avgi urinprøve og utåndingsprøve når kriminalomsorgen ber om det.

Kriminalomsorgen foretar uanmeldte besøk i hjemmet og på sysselsettingsstedet, og har kontakt med arbeidsgiver/sysselsettingsstedet for å kontrollere at domfelte følger gjennomføringsplanen, jf. straffegjennomføringsloven § 16 sjette ledd og forskriften § 7-5. Domfelte kan også pålegges å unnlate å ha samkvem med bestemte personer dersom det

fremstår som nødvendig for en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av elektronisk kontroll, jf. loven § 16 fjerde ledd bokstav e.

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll er ytterligere regulert i «Retningslinjer for straffegjennomføring med elektronisk kontroll». Retningslinjene ble fastsatt av Kriminalomsorgens sentrale forvaltning 4. mars 2009, og revidert av Kriminalomsorgsdirektoratet senest 8. oktober 2013.

3.3 Utenlandsk rett

3.3.1 Nordisk rett

3.3.1.1 Innledning

De nordiske landene har en forholdsvis lik tilnærming til bruk av elektronisk kontroll. «Den skandinaviske modellen» innebærer tett personlig oppfølging og kontroll av domfelte.

3.3.1.2 Sverige

Sverige innførte elektronisk kontroll i 1994, som et av de første landene i Europa. Også her er elektronisk kontroll en straffegjennomføringsform, ikke en egen straffereaksjon. Domfelte som er idømt opptil 6 måneders fengsel, kan søke om å gjennomføre hele straffen med elektronisk kontroll, såkalt intensivovervakning (IÖV).

Antall iverksatte saker med elektronisk kontroll helgjennomføring har blitt redusert de siste årene grunnet en generell nedgang i antall dommer på under 6 måneder. I 2015 ble ca. 1800 dommer iverksatt med elektronisk kontroll, hvorav om lag 20 prosent var mer enn 3 måneder lange. Den største aldersgruppen er domfelte mellom 25 og 29 år.

Sverige har ingen absolutte begrensninger i hvilke type lovbrudd som kan innvilges elektronisk kontroll. I likhet med i Norge er ruspåvirket kjøring den klart vanligste lovbruddskategorien, og utgjør nesten halvparten av alle sakene. Deretter følger narkotikalovbrudd og voldslovbrudd.

Delgjennomføring, såkalt «utökad frigång», kan innvilges når minimum halvparten og minimum 3 måneder av straffen er gjennomført. Det er ingen øvre presisert grense for hvor lenge domfelte kan gjennomføre «utökad frigång», men denne gjennomføringsformen varer normalt ikke lenger enn 12 måneder. Gjennomsnittstiden for delgjennomføring er om lag 3 måneder. I 2015 ble det iverksatt litt over 600 delgjennomføringer.

Andelen avbrutte straffegjennomføringer med elektronisk kontroll var 8 prosent for helgjennomføring og 6 prosent for delgjennomføring. Bruddene skyldtes i

hovedsak inntak av alkohol og andre rusmidler. Sverige benytter RF-teknologi, men loven er teknologinøytral og åpner dermed også for bruk av blant annet GPS. Det pågår et prøveprosjekt med bruk av GPS ved permisjon og utslusing av domfelte med høyere risiko.

3.3.1.3 Danmark

Danmark innførte elektronisk kontroll i 2005, og har ved flere anledninger utvidet målgruppen. I dag er helgjennomføring et tilbud til domfelte idømt inntil 6 måneders ubetinget fengsel. I 2013 ble også delgjennomføring innført. Øvre grense for gjennomføringstid er 6 måneder. Brudd på våpenlovgivningen er den eneste lovbruddskategorien som er unntatt fra elektronisk kontroll. I 2015 ble 2900 saker om elektronisk kontroll iverksatt, et gjennomsnitt på 389 saker til enhver tid. Av disse var 30 prosent dømt for vold og 25 prosent dømt for trafikklovbrudd. Bruddandelen for både hel- og delgjennomføring ligger på 8 prosent.

Danmark bruker RF-teknologi, men gjennomførte i perioden august 2014 til august 2015 en prøveordning med bruk av GPS for domfelte med høy risiko ved permisjon og prøveløslatelse.

3.3.1.4 Finland

Finland innførte elektronisk kontroll i 2006, først og fremst som et utslusingstiltak fra fengslene. Det er til enhver tid om lag 220 domfelte på delgjennomføring. Gjennomføringstiden er inntil 6 måneder, og det er ingen begrensninger med hensyn til lovbruddskategori. Ved delgjennomføring benyttes GPS-teknologi. Kartlegging av innsattes behov og mulighet for overføring til delgjennomføring gjennomføres tidlig i soningsforløpet, og det foretas en egnethetsvurdering av alle søkere. Det er leder for det enkelte fengsel som avgjør søknaden. I de aller fleste tilfeller innvilges ordningen under forutsetning av en individuell plan for oppfølging. Delgjennomføring med elektronisk kontroll før prøveløslatelse/løslatelse ved endt tid er en hovedregel, og kriminalomsorgen må begrunne eventuelle unntak.

Helgjennomføring elektronisk kontroll besluttet imidlertid av domstolene, og er aktuelt for domfelte som er idømt opptil 6 måneders fengsel. Ved helgjennomføring benyttes RF-teknologi. Gjennomsnittlig domslengde er 4 måneder, og det er til enhver tid om lag 75 domfelte på helgjennomføring. Bortsett fra domfelte som er dømt for vold i eget hjem, er det ingen begrensninger knyttet til lovbruddskategori. Det foretas imidlertid individuelle tilrådelighetsvurderinger i retten, der antatt uegnede kandidater siles ut.

Andelen avbrutte gjennomføringer var i 2015 på 14 prosent for helgjennomføring og 16 prosent for delgjennomføring. Bruddene skyldes i hovedsak inntak av alkohol og andre rusmidler.

3.3.2 Norden sammenliknet med resten av Europa

Mens Norden i hovedsak benytter elektronisk kontroll som en straffegjennomføringsform ved ubetinget fengsel, er elektronisk kontroll ellers i Europa først og fremst en selvstendig straffereaksjon som idømmes av domstolene. Teknologien benyttes for øvrig i hele strafferettskjeden fra varetektssurrogat, straffereaksjon, vilkår for betinget dom, utslusing og ved prøveløslatelse. Gjennomføringstiden er som oftest lenger enn i Norge, minimum 6 måneder og ofte opp til 12 måneder.

Målgruppen for elektronisk kontroll i andre europeiske land er i liten grad avgrenset med hensyn til lovbruddskategorier. I enkelte land er seksualforbrytelser og kriminalitet begått i eget hjem, unntatt fra ordningen. De vanligste lovbruddskategoriene er mer eller mindre de samme som i Norge; veitrafikk, bedrageri og narkotika. Mange steder benyttes mer inngripende overvåkning, flere timer innendørs og med færre muligheter for sysselsetting, permisjon og lignende.

Det er svært varierende i hvilken grad domfelte følges opp med sosialfaglige virkemidler. Enkelte land benytter såkalt «stand-alone», hvor det kun er snakk om teknisk overvåking uten noen form for oppfølging.

Når det gjelder de tekniske løsningene, benytter de aller fleste land seg av RF-teknologi i kombinasjon med GPS. Få land bruker kun en av dem. Utstyr som fjernalkoholmåling og stemmegjenkjenning er i relativt liten grad tatt i bruk.

3.4 Forholdet til menneskerettighetene

Ved lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) ble bl.a. den europeiske menneskerettskonvensjonen av 4. november 1950 (EMK) og FNs konvensjon av 16. desember 1966 om sivile og politiske rettigheter gjort til norsk lov. Etter menneskerettsloven § 3 skal bestemmelsene i konvensjonene ha forrang ved motstrid med annen norsk lovgivning. Ved tolkningen av EMK ses det hen blant annet til praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD).

Den utvidelsen av gjennomføringstiden med elektronisk kontroll som foreslås (forslaget til straffegjennomføringsloven § 16 a), vil gi domfelte mulighet til å søke om denne straffegjennomføringsformen i en periode som er to måneder lenger enn etter dagens regelverk. Dette utgjør ingen inngrep i domfeltes rettigheter etter konvensjonene.

Forholdet til menneskerettighetene er omtalt også i punkt 5.5.1 og 5.5.3.

3.5 Departementets foreløpige vurdering og forslag

3.5.1 Generelle vurderinger

Evalueringer av straffegjennomføring med elektronisk kontroll har vist gode resultater med hensyn til tilbakefall, og at delgjennomføring med elektronisk kontroll er et godt virkemiddel for kriminalomsorgens arbeid med progresjon og utslusing.

Det er viktig at domfelte som ikke har påbegynt straffegjennomføring gis mulighet til å overholde sine familiære, sosiale og økonomiske forpliktelser under straffegjennomføringen. Dette gjelder for eksempel muligheten til å fortsette med arbeid eller utdanning, beholde sin bolig, bidra til familieøkonomi og forsørgelse av barn, samt ta del i omsorgsoppgaver for barn. Videre er det viktig at domfelte, særlig unge og førstegangssonere, gis mulighet til å unngå eventuelle skadevirkninger av et fengselsopphold.

For domfelte som har påbegynt straffegjennomføring, er god tilbakeføring til samfunnet svært viktig for å oppnå straffens formål om å motvirke ny kriminalitet. Jo lengre fengselsstraffen er, jo viktigere er det at domfelte får mulighet til en progresjonsrettet soning med mulighet for gradvis overgang til et liv i frihet. Ved delgjennomføring med elektronisk kontroll får domfelte mulighet til å gjenopprette kontakten med familie og venner, arbeidsgiver og kolleger, samt samfunnets hjelpeapparat. Vilklårene om egnet bolig og sysselsetting innebærer at domfelte, fengselet og arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV) må samarbeide for å finne en bolig og arbeid eller utdanning/skolegang til den domfelte. Ordnete bo-, arbeids-, familie- og sosiale forhold er gode forutsetninger for at den domfelte skal kunne endre sin livsstil og holde seg kriminalfri etter løslatelsen.

Departementets foreløpige vurdering er at en økning av domslengden for helgjennomføring og gjennomføringstiden for delgjennomføring fra 4 til 6 måneder vil kunne styrke kriminalomsorgens arbeid med tilbakeføring til samfunnet, og bidra til lavere tilbakefall til ny kriminalitet. På denne bakgrunnen foreslås det at straffegjennomføringsloven § 16 a første ledd skal lyde:

Dersom den idømte ubetingede fengselsstraffen eller resterende tid frem til forventet løslatelse er inntil 6 måneder, og det er hensiktsmessig for å sikre en positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet, kan straffen gjennomføres utenfor fengsel når det settes vilkår om at domfelte skal være undergitt elektronisk kontroll. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal ikke besluttes dersom formålet med straffen eller hensynet til en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring taler mot det.

Annet punktum er en videreføring av dagens § 16 annet ledd siste punktum jf. første ledd tredje punktum.

3.5.2 Hensynet til fornærmede og den allmenne rettsoppfatning

Under arbeidet med evalueringen som ble gjennomført av Vista Analyse 2016/02, hadde Vista kontakt med Personskadeforbundet (LTN) og Stine Sofies Stiftelse. I følge rapporten hadde verken LTN eller Stine Sofies Stiftelse motforestillinger mot at domfelte innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll, med unntak av helgjennomføring for domfelte som er dømt for vold og overgrep mot barn. LTN var opptatt av tiltak som virker, i den forstand at forbrytelser som kan føre til personskader ikke gjentas. Stine Sofies stiftelse ga uttrykk for at det kan være positivt at straffedømte gjør nytte for seg gjennom frivillig eller lønnet arbeid, og understreket at det viktigste i vurderingen er hvordan hensynet til fornærmede ivaretas, og at dette hensynet vektlegges både ved delgjennomføring og andre utslusingstiltak.

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll er den straffegjennomføringsformen utenfor fengsel hvor de sikkerhetsmessige hensynene er best ivaretatt. Det er etablert et omfattende kontrollregime hvor uregelmessigheter blir oppdaget, og nødvendige reaksjoner besluttet umiddelbart. Brudd på gjennomføringen håndheves effektivt gjennom en administrativ beslutning fra kriminalomsorgen, om nødvendig ved umiddelbar innsettelse i fengsel. Bruddandelen på elektronisk kontroll har vært om lag 5 prosent i perioden 2008-2015, hvor hovedtyngden skyldtes inntak av alkohol. I 2016 ble det iverksatt 3294 saker med elektronisk kontroll. Bruddandelen var på 4,4 prosent, hvorav kun 0,09 prosent av bruddene skyldtes ny kriminalitet. De øvrige bruddene gjaldt alkoholinntak, annet rusinntak eller manglende overholdelse av avtaler eller samarbeid med kriminalomsorgen. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll i den aller siste perioden av straffen bidrar til en mykere overgang til samfunnet for den domfelte, samtidig som kontrollen og oppfølgingen fra kriminalomsorgen bidrar til en sikkerhetsmessig forsvarlig tilbakeføring.

Evalueringen utført av Vista Analyse 2016/02 viser at enkelte domfelte som har gjennomført straffegjennomføring med elektronisk kontroll, opplevde denne straffegjennomføringsformen som «like straffende som fengsel». Enkelte mente også at elektronisk kontroll var «mer straffende enn fengsel».

Både evalueringen fra Vista Analyse 2016/02 og studiet fra SSB fra august 2016 har vist at straffegjennomføring med elektronisk kontroll har en positiv effekt på tilbakefall til ny kriminalitet.

Endringsforslaget innebærer ingen endringer med hensyn til egnethets- og sikkerhetsvurdering, bare en økning av domslengden og gjennomføringstiden med 2 måneder. Domfelte som er dømt for vold og overgrep mot barn vil fortsatt være utenfor målgruppen for elektronisk kontroll, blant annet som følge av vilkårene om domslengde og lovbruddskategori. For ytterligere å ivareta hensynet til fornærmede og den allmenne rettsoppfatningen, foreslår departementet å endre forskriften § 7-3 slik at domfelte som er domfelte for drap, volds- eller seksualforbrytelser mot barn, samt andre alvorlige volds- eller seksualforbrytelser, ikke kan innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll, se punkt 6.4. På denne bakgrunn mener departementet at en økning av domslengde og gjennomføringstid for straffegjennomføring med elektronisk kontroll til 6 måneder ikke vil være i strid med hensynet til fornærmede eller den allmenne rettsoppfatning.

3.5.3 Hensynet til pårørende til domfelte

En av innvendingene mot straffegjennomføring med elektronisk kontroll, er at ordningen flytter arenaen for straffegjennomføring til hjemmet, og «gjør hjemmet til et fengsel». Dette er noe av bakgrunnen for at det kreves samtykke fra alle samboende over 18 år ved innvilgelse av elektronisk kontroll, jf. forskriften § 7-3 tredje ledd. Etter § 7-3 fjerde ledd tredje punktum skal elektronisk kontroll ikke innvilges i tilfeller hvor domfelte er dømt for volds- eller seksualforbrytelse mot en person som vedkommende bodde eller fortsatt bor sammen med. Dersom det er begått andre typer forbrytelser enn volds- eller seksualforbrytelser mot medlemmer i husstanden, skal elektronisk kontroll som hovedregel ikke innvilges, jf. § 7-3 fjerde ledd annet punktum.

I evalueringen fra Vista Analyse 2016/02 ble ni pårørende spurt om deres erfaringer med domfeltes straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Tilbakemeldingene var utelukkende positive sett opp mot alternativet, som er at domfelte må sone i fengsel. De pårørende viste til emosjonelle aspekter som personlig savn, bekymring og frykt for å være alene. De pekte også på praktiske sider som at det er avlastende i hverdagen å ha samboer/ektefelle tilstede i hjemmet, særlig i husstander med barn. Pårørende påpekte også at det ville krevd mye reisetid å besøke domfelte i fengsel, og at dette kan være krevende å få til i en hektisk hverdag. Ingen av de pårørende opplevde at hjemmet var omgjort til et fengsel. Det ble i denne sammenheng vist til at kriminalomsorgens personell opptrådte profesjonelt og diskret. Ulempene, som i hovedsak gjaldt for få timer fritid og stramt tidsskjema, samt enkelte domfeltes behov for å bli kjørt av pårørende til forskjellige møter, opplevdes som små sammenlignet med det å ha domfelte i fengsel.

Utvalget i den refererte undersøkelsen er lite, og bør ikke ukritisk generaliseres. Likevel er funnene tydelige, og gir en klar indikasjon på at

straffegjennomføring med elektronisk kontroll vil oppleves som en fordel for mange samboende pårørende.

Samboende har mulighet til å trekke tilbake sitt samtykke når som helst, med den følgen at straffegjennomføring med elektronisk kontroll må avsluttes. Samtlige pårørende i evalueringen fra Vista Analyse uttrykte at de opplevde at de stod fritt til å samtykke, og at de kunne la være å samtykke dersom de ikke hadde ønsket å ha domfelte hjemme med fotlenke. Det ble også uttrykt at retten til å trekke tilbake samtykket underveis opplevdes som reell.

Departementet mener, på denne bakgrunn, at forslaget om utvidelse av domslengden og gjennomføringstiden for straffegjennomføring med elektronisk kontroll med inntil 2 måneder, ikke vil medføre betydelige ulemper for pårørende til domfelte.

4 Straffegjennomføring med elektronisk kontroll for domfelte som er varig soningsudyktige

4.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Praksis har vist at enkelte dommer ikke kan gjennomføres innenfor rammene av straffegjennomføringsloven på grunn av domfeltes helsetilstand. I disse tilfellene dreier det seg om domfelte med alvorlige og godt dokumenterte helseproblemer, som kriminalomsorgen og helsetjenesten ikke kan ivareta på en tilstrekkelig måte under straffegjennomføring. Domfelte med slike utfordringer blir i praksis omtalt som «soningsudyktige».

Enkelte soningsudyktige domfelte får ikke gjennomført straff verken i fengsel, overgangsbolig eller institusjon etter strgfjl. § 12 pga. alvorlig sykdom. Straffegjennomføring på sykehus etter strgfjl. § 13 har normalt en kort varighet slik at dommene ikke kan fullbyrdes i sin helhet med denne straffegjennomføringsformen. Det har også vist seg at enkelte av disse heller ikke kan oppholde seg på sykehus pga. alvorlige psykiske problemer.

I enkelte saker hvor domfelte ikke er i stand til å gjennomføre straffen i fengsel, overgangsbolig eller institusjon av helsemessige årsaker, er det forutsetninger for at de kan gjennomføre straffen i deres hjem. Straffegjennomføringsloven § 16 første ledd (hjemmesoning) gir mulighet til å gjennomføre straffen i eget hjem. Vilkårene for slik gjennomføring er strenge, og domfelte må ha gjennomført halvparten av fengselsstraffen før hjemmesoning kan innvilges. Dette medfører at hjemmesoning nærmest er utelukket for de aller fleste domfelte som er soningsudyktige.

Domfelte får i disse sakene innvilget langvarig soningsutsettelse eller straffavbrudd, noe som kan pågå i svært lang tid. Dette fører gjerne til at adgangen til å fullbyrde straffen foreldes. I enkelte tilfeller søker domfelte også om benådning. Terskelen for benådning er høy, og i de fleste tilfellene blir ikke søknaden innvilget.

Det mangler statistikk som viser antallet saker hvor straffen over tid ikke lar seg gjennomføre på grunn av domfeltes helsesituasjon. Vilkårene for soningsutsettelse og straffavbrudd er imidlertid strenge, og det dreier seg ikke om et betydelig antall saker. Erfaring fra soningsutsettelses-, straffavbrudds- og benådningssaker tilsier at domslengde og alvorlighetsgrad i disse sakene er varierende. I noen saker kan det dreie seg om lange dommer for alvorlige forhold, herunder også vold og sedelighet.

Som nevnt åpner straffegjennomføringsloven § 16 annet ledd for straffegjennomføring i eget hjem med elektronisk kontroll. De ulike vilkårene for gjennomføring med elektronisk kontroll etter lov og forskrift innebærer imidlertid at de aller fleste soningsudyktige ikke er kvalifisert for gjennomføring med elektronisk kontroll etter de alminnelige reglene, jf. nedenfor.

4.2 Departementets foreløpige vurdering og forslag

4.2.1 Generelle vurderinger

I en del tilfeller hvor domfelte av helsemessige grunner ikke er i stand til å gjennomføre straffen i fengsel, overgangsbolig eller institusjon, kan vedkommendes eget hjem være det mest hensiktsmessige stedet å gjennomføre straffen i. For domfelte vil forholdene i eget hjem være kjente og trygge, og eksisterende rutiner for helseoppfølging og tilgang til nødvendig helsehjelp kan opprettholdes.

For den domfelte kan det være belastende å ha en uoppgjort straff som han eller hun ikke er i stand til å gjøre seg ferdig med. Prosessen knyttet til stadige soningsudyktighetsvurderinger, soningsutsettelser eller straffavbrudd, spørsmål om benådning og den overhengende trusselen om soning i fengsel, kan totalt sett være meget belastende. Det antas at domfelte i slike situasjoner har et ønske om og er motivert for å gjøre seg ferdig med straffen. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll vil kunne gi domfelte muligheten til dette. Departementet foreslår derfor å endre vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll for de varig soningsudyktige domfelte slik at de skal få mulighet til å gjennomføre straffen.

4.2.2 Vilkåret om at det er hensiktsmessig for å sikre en fortsatt positiv utvikling og motvirke kriminalitet

Et av grunnvilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll er at det er hensiktsmessig for å sikre en fortsatt positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet, jf. gjeldende strgl. § 16 annet ledd. I de fleste av disse sakene hvor domfelte er soningsudyktig, er det tale om meget alvorlige helseproblemer med dårlige prognoser. Disse domfelte er gjerne uføretrygdet og trenger jevnlig praktisk og medisinsk hjelp og oppfølging. Til tross for at elektronisk kontroll ikke vil bidra til at disse domfelte vil kunne tilbakeføres arbeidslivet, antas det at gjennomføringen av straffen vil ha en positiv effekt på den domfelte mentalt i det vedkommende kan være tilfreds med at han/hun har gjort opp for seg. Samtidig vil det også motvirke ny kriminalitet ved at domfelte er innforstått med at eventuell ny straff vil måtte gjennomføres og ikke utsettes på ubestemt tid, eller foreldes.

4.2.3 Domslengde og gjennomføringstid

Straffegjennomføringsloven § 16 annet ledd setter en begrensning på maksimalt 4 måneder domslengde for helgjennomføring og gjennomføringstid for delgjennomføring. Sakene der domfelte er å anse som varig soningsudyktige kan gjelde dommer på mer enn 4 måneders ubetinget fengsel. Begrensningen i domslengde hindrer at dommer over 4 måneder kan gjennomføres i sin helhet med straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Videre har kriminalomsorgen erfaring med domfelte som møter til soning eller har prøvd soning ved flere anledninger, og som har måttet avbryte soningen pga. helsemessige årsaker. Ved disse tilfellene vil begrensningen i maksimal gjennomføringstid på 4 måneder hindre at dommene kan fullføres med straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Departementet foreslår derfor et unntak fra denne regelen for domfelte som er varig soningsudyktige. Det foreslås å tilføye i annet ledd annet punktum at begrensning i domslengde og gjennomføringstid i det nye første ledd første punkt ikke skal gjelde for domfelte som er varig soningsudyktige. Departementet foreslår også å tilføye i første punktum at kriminalomsorgen alltid skal vurdere om domfelte som er varig soningsudyktig, oppfyller vilkårene for å gjennomføre straffen med elektronisk kontroll.

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll innebærer en del kontrolltiltak som domfelte ikke er undergitt ved soningsutsettelse eller soningsavbrudd. Jo lengre dom og gjennomføringstid den domfelte har, jo mer belastende kan straffegjennomføringen bli for vedkommende. Her vurderer departementet at kriminalomsorgen bør se hen til domfeltes helsetilstand og behov for avbrudd fra straffegjennomføringen med elektronisk kontroll, og innvilge straffavbrudd dersom helsetilstanden tilsier det. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll kan gjenopptas når domfeltes tilstand tilsier det. Kontrollen skal ellers

tilpasses den domfeltes individuelle og helsemessige forhold, og ikke være strengere eller mer omfattende enn nødvendig.

4.2.4 Vilkår om at deler av straffen er gjennomført

Etter forskriften § 7-2 er det et vilkår for straffegjennomføring med elektronisk kontroll at 1/3 av fengselsstraffen er gjennomført. I tilfeller hvor domfelte er soningsudyktig har vedkommende ofte ikke gjennomført 1/3 av dommen. Departementet foreslår et unntak fra denne regelen for denne gruppe domfelte slik at de kan gjennomføre den gjenstående straffen med elektronisk kontroll. Det foreslås at det tilføyes i forskriften § 7-3 at kravet om gjennomført straff ikke gjelder for domfelte som er varig soningsudyktige.

4.2.5 Lovbruddskategori

Forskrift om straffegjennomføring § 7-3 fjerde ledd oppstiller en ytterligere begrensing knyttet til lovbruddskategorier. Erfaringer fra saker om soningsutsettelse og benådning har vist at soningsudyktige domfelte kan være idømt fengselsstraff for vold og sedelighet, eller forhold som er begått i hjemmet eller mot andre medlemmer i husstanden. Etter departementets vurdering er det uheldig at denne gruppen av domfelte ikke får gjennomført dommen. For rettssystemet, allmennheten og ikke minst de fornærmede er det viktig at domfelte gjør opp for seg ved å gjennomføre straffen han er idømt. Departementet foreslår derfor et unntak fra denne regelen for denne gruppe domfelte og innsatte, slik at de kan gjennomføre straffen med elektronisk kontroll uavhengig av hvilke lovbrudd de har begått. Dette forutsetter likevel at hensynet til en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring ikke taler imot innvilgelse av elektronisk kontroll, jf. § 16 a første ledd annet punktum. Det foreslås å ta inn i § 7-4 fjerde ledd at begrensningene vedrørende lovbruddstype ikke gjelder domfelte som er varig soningsudyktig.

Lemping av kravet til lovbruddskategori generelt kan tenkes å få konsekvenser for en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av elektronisk kontroll. Disse domfelte befinner seg imidlertid allerede i samfunnet på grunnlag av vedtak om enten soningsutsettelse eller straffavbrudd, slik at ev. gjennomføring av straffen med elektronisk kontroll ikke vil få negative konsekvenser for sikkerheten. Elektronisk kontroll vil derimot medføre en del kontrolltiltak som domfelte ikke var undergitt under soningsutsettelse eller straffavbrudd. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal uansett ikke innvilges dersom hensynet til en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring taler imot, jf. § 16 a første ledd annet punktum.

Eventuelle samboende må samtykke for at domfelte skal kunne innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll, jf. forskriftene § 7-3 tredje ledd. Samtykket kan trekkes tilbake når som helst under straffegjennomføringen med elektronisk kontroll.

4.2.6 Sysselsetting

Det følger av forskriften § 7-4 annet ledd at domfelte skal være sysselsatt under straffegjennomføringen. Soningsudyktige domfelte er ofte 100 prosent uføretrygdet pga. alvorlig sykdom.

Etter retningslinjene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll kan dagsenter eller tilsvarende organiserte aktiviteter godkjennes for pensjonister, sykemeldte og personer med nedsatt funksjonsevne. Det kan gis anledning til sysselsetting mindre enn 20 timer for disse domfelte.

Dersom funksjonshemming eller andre omstendigheter rundt domfelte gjør aktivisering umulig kan kravet til aktivisering fravikes i sin helhet.

Etter departementets foreløpige vurdering er helsetilstanden og ev. uførheten til domfelte som er soningsudyktige i de aller fleste tilfellene ikke forenlig med kravet om sysselsetting. Departementet vurderer også at hjemmelen for å fravike sysselsettingskravet bør forskriftsfestes, og foreslår å tilføye i § 7-5 annet ledd at kravet til sysselsetting kan fravikes helt eller delvis for domfelte som er varig soningsudyktig.

4.2.7 Hensynet til fornærmede og den allmenne rettsoppfatning

Endringsforslagene vil medføre at soningsudyktige domfelte vil kunne gjennomføre straffen som de ellers ikke ville ha kunnet. For både domfelte, fornærmede, det offentlige og allmennheten vil dette være fordelaktig. For fornærmede kan det være bedre at domfelte faktisk gjør opp for seg enn at straffen ikke blir gjennomført i det hele tatt pga. foreldelse. Faktisk gjennomføring av straff, uansett straffegjennomføringsform, vil også være mer i tråd med den allmenne rettsoppfatning enn en praksis med langvarig soningsutsettelse og straffavbrudd, samt foreldelse av straff.

4.2.8 Forholdet til straffeprosessloven § 459

Det følger av straffeprosessloven § 459 første ledd at fullbyrding av frihetsstraff eller samfunnsstraff skal utsettes dersom domfelte er blitt alvorlig sinnslidende eller hans helsetilstand ellers gjør fullbyrding utilrådelig. Det er kriminalomsorgen som treffer vedtak om soningsutsettelse, jf. tredje ledd. Oppstår det uenighet om fullbyrdingen skal utsettes fordi domfelte er blitt alvorlig sinnslidende eller hans helsetilstand ellers gjør fullbyrding utilrådelig, kan domfelte kreve spørsmålet avgjort ved kjennelse etter straffeprosessloven § 462.

Domfelte som oppfyller vilkårene i straffeprosessloven § 459 har krav på soningsutsettelse, og kan ikke pålegges straffegjennomføring. Ved

vurderingen av om fullbyrding er tilrådelig, skal imidlertid kriminalomsorgen se hen til samtlige straffegjennomføringsformer, herunder også straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Dersom det anses tilrådelig at domfelte gjennomfører straffen med elektronisk kontroll, og dette er praktisk mulig, vil domfelte ikke ha krav om soningsutsettelse. Departementet viser for øvrig til omtalen i punkt 4.3.1 om at enkelte domfelte kan ha et ønske om å fullbyrde straffen.

5 Kontroll ved bruk av digitalteknologi

5.1 Bakgrunn

I dag brukes RF-basert teknologi (radiofrekvens) ved gjennomføring av elektronisk kontroll. Denne teknologien viser om den domfelte befinner seg innenfor et gitt område eller ikke. RF-teknologien gir informasjon om domfelte er innenfor det gitte området til rett tid, ikke om domfeltes geografiske posisjon dersom vedkommende beveger seg utenfor det avtalte oppholdsstedet. Ved brudd på vilkår om oppholdssted eller unnvikelse fra straffegjennomføringen har ikke kriminalomsorgen mulighet til å se hvor domfelte befinner seg. Verken sporingsteknologi, videosamtale, biometri eller fjernalkoholmåling brukes i kontrollen av domfelte som gjennomfører straff med elektronisk kontroll per i dag.

5.2 Tilgjengelig og aktuell teknologi

5.2.1 Sporingsteknologi

I dag finnes det flere sporingsteknologier, herunder for eksempel GPS (Global Positioning System). GPS er et satellittbasert radionavigasjonssystem som består i hovedsak av en GPS-enhet, som bruker bærer med seg, og et støttesystem som muliggjør sporing av den som bærer enheten. Kommunikasjonen mellom GPS-enheten og støttesystemene bruker normalt mobilnettet. GPS muliggjør kun overvåking av bærerens geografiske posisjon og ikke overvåking med lyd og bilder.

Dagens sporingsteknologi gir flere alternative muligheter for kontrollregimer. Med *aktiv sporing* vil kriminalomsorgen kunne overvåke domfeltes geografiske posisjon kontinuerlig. Dette gjelder uavhengig av hvor domfelte befinner seg og om domfelte overholder vilkårene om oppholdssted eller ikke. Med *passiv sporing* vil kriminalomsorgen bare kunne se resultatene av sporingen i ettertid. Dette vil da skje ved at man ved behov undersøker systemene og gjør en etterskuddsvis kontroll av om domfelte har overholdt vilkårene om

oppholdssted. Med *situasjonsbestemt sporing* vil kriminalomsorgen kunne se domfeltes geografiske posisjon når vedkommende har brutt vilkårene om oppholdssted. Det vil i så fall utløses en alarm slik at kriminalomsorgen kan følge domfeltes bevegelser ved markeringer på elektronisk kart. Dersom domfelte overholder vilkårene om oppholdssted, kan ikke kriminalomsorgen spore hvor domfelte er. Denne løsningen er i Norge kjent fra politiets løsning med omvendt voldsalarm.

Dagens RF-teknologi kan kombineres med sporingsteknologi for å gi ønsket grad av kontroll. En mulighet er en kombinasjon hvor RF benyttes på domfeltes faste tilholdssteder, som for eksempel i hjemmet og ev. på arbeidsplassen, og sporingsteknologi benyttes utenfor disse stedene. En annen mulighet er en kombinasjon hvor RF benyttes hovedsakelig og sporingsteknologi kun slås på når domfelte bryter vilkårene for oppholdssted. I slike tilfeller vil kriminalomsorgen kunne spore den domfelte og se vedkommendes geografiske posisjon. En slik løsning kan fungere lik en omvendt voldsalarm som varsler dersom domfelte beveger seg innenfor et forbudt område.

5.2.2 Videosamtale

Videosamtaler gir brukere mulighet til å kommunisere med hverandre ved hjelp av lyd og bilde. Det er en rekke forskjellige løsninger på videosamtale og mange av disse kan brukes via smarttelefon, nettbrett, PC mv.

5.2.3 Biometri

Biometri er biologisk måling som tar utgangspunkt i at individer har unike kjennetegn som er spesielt egnet for identifikasjon, som blant annet fingeravtrykk, ansiktsproporsjoner og iris-mønster.

Noen biometriske målinger baserer seg på ytre kjennetegn, mens andre på «indre». Ytre kjennetegn er for eksempel - form på ansikt, iris, fingeravtrykk – som kan måles med høyoppløselige bilder, styrt av dataprogrammer (algoritmer) som sammenligner de fysiske detaljene i biometrien og presenterer resultater av disse sammenligningene. «Indre» kjennetegn måles eksempelvis ved hjelp av taleavtrykk som er avhengige av den unike lyden av en menneskelig stemme.

5.2.4 Fjernalkoholtesting

Det finnes flere elektroniske systemer som kan kontrollere alkoholbruk ved måling av for eksempel perspirasjon eller utånding. Systemene kan kobles direkte til kriminalomsorgen via faste eller mobile telefonlinjer, eller bredbånd. Fjernalkoholtesting kan skje kontinuerlig ved bruk av fotlenke med

fjernalkoholtestfunksjon og/eller ved intervaller ved bruk av utåndingsprøve med biometrisk ID-kontroll. Ved bruk av denne typen teknologi vil kriminalomsorgen ha mulighet til å kontrollere om den domfelte overholder alkoholforbudet, uten at kriminalomsorgens personell fysisk må oppsøke den domfelte. Fjernalkoholtesting kan, med dagens teknologi, ikke brukes for å teste bruk av andre rusmidler.

5.3 Særlig om omvendt voldsalarm

Lovendringen om bruk av elektronisk kontroll overfor domfelte som er idømt kontaktforbud – «omvendt voldsalarm», ble vedtatt i 2009 og trådte i kraft 1. februar 2013. Dersom det anses nødvendig for at kontaktforbudet skal bli overholdt, kan retten bestemme at den kontaktforbudet retter seg mot, skal illegges elektronisk kontroll i hele eller deler av perioden kontaktforbudet gjelder for, jf. straffeloven 2005 § 57. Formålet med omvendt voldsalarm er økt trygghet og forutsigbarhet for voldsutsatte personer. Ordningen innebærer at den domfelte må bære en GPS-fotlenke som varsler politiet og alarmsentralen dersom domfelte beveger seg innenfor en forbudt sone som er besluttet av domstolen. Politiet kan da varsle den voldsutsatte, følge domfeltes bevegelser og gå til pågripelse før vedkommende når fram til den voldsutsatte. Omvendt voldsalarm brukes oftest i tillegg til vanlig mobil voldsalarm, noe som gir den voldsutsatte ekstra sikkerhet.

Politiet har ansvaret for ordningen med omvendt voldsalarm. Kriminalomsorgen bistår politiet med av- og påmontering av fotlenken, forebygger alarmer ved å håndtere og behandle tekniske hendelser rundt lenken, samt bistår politiet og domfelte ved andre tekniske utfordringer.

5.4 Gjeldende rett

5.4.1 Kontroll av vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll

Straffegjennomføringsloven § 16 annet ledd gir hjemmel til gjennomføring av straff utenfor fengsel med elektronisk kontroll. Verken loven eller forskriftene definerer hva elektronisk kontroll innebærer. I forarbeidene jf. Ot.prp. nr. 31 (2006 -2007) Om lov om endringer i straffegjennomføringsloven mv. kapittel 6 er elektronisk kontroll omtalt som «elektronisk overvåking». Departementet konkluderte imidlertid med at begrepet «elektronisk kontroll» var mer dekkende. Videre ble både GPS-teknologi og RF-teknologi omtalt. Det var ikke utredet eller tatt stilling til hvilken teknologi som skulle brukes. RF-teknologi har imidlertid vært brukt siden prøveordningen med elektronisk kontroll ble iverksatt.

I tillegg til kontrollen ved bruk av fotlenken med RF-teknologi, følger det av strgjfl. § 16 sjette ledd at kriminalomsorgen skal kontrollere at domfelte overholder forutsetninger og fastsatte vilkår. Som ledd i kontrollen kan tiltak etter § 56 iverksettes. Dette gjelder uanmeldt hjemmebesøk, urinprøve, utåndingsprøve, blodprøve eller annen undersøkelse som kan skje uten fare eller særlig ubehag. Etter forskriftene til straffegjennomføringsloven § 7-5 første ledd skal kriminalomsorgen kontrollere at de fastsatte vilkårene overholdes, og at gjennomføringsplanen følges. Videre følger det av annet ledd at kriminalomsorgen kan foreta uanmeldte kontrollbesøk i hjemmet eller på sysselsettingsplassen for å kontrollere at vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll overholdes. Bruk av digital teknologi for å kontrollere domfelte under straffegjennomføring med elektronisk kontroll er ikke regulert i dagens regelverk.

5.4.2 Behandling av personopplysninger

Etter straffegjennomføringsloven § 4 c kan kriminalomsorgen behandle personopplysninger som er nødvendige for bl.a. å planlegge, administrere og gjennomføre fengselsstraff, strafferettslige særreaksjoner, forvaring, samfunnsstraff og varetektsfengsling og for gjennomføring av andre reaksjoner når det er særskilt bestemt i lov, samt ivareta sikkerheten for ansatte, innsatte, domfelte og samfunnet for øvrig. Av forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen § 2 følger det at kriminalomsorgen kan behandle flere typer opplysninger for å ivareta sikkerheten til tilsatte, domfelte, innsatte og samfunnet for øvrig, når det er nødvendig for å ivareta formålene i straffegjennomføringsloven § 4 c. Opplysninger om domfeltes geografiske posisjon, bevegelser og biometri er ikke spesifikk nevnt. Forskriftens § 2 første ledd bokstav j hjemler imidlertid behandlingen av «andre opplysninger for å ivareta sikkerheten til tilsatte, domfelte, innsatte og samfunnet for øvrig». Behandling av helseopplysninger er hjemlet i forskriftens § 2 bokstav g.

5.5 Bruk av digital teknologi og forholdet til menneskerettigheter og internasjonale personvernregler

5.5.1 Generelt

Bruk av digital teknologi for å kontrollere domfeltes identitet, geografiske posisjon, bevegelse, biometri og rusbruk, innebærer behandling av opplysninger om domfeltes personlige forhold. Behandling av personopplysninger berører Norges menneske- og folkerettslige forpliktelser knyttet til personvern og retten til privatliv. Det er særlig

Europaparlamentets- og rådets personverndirektiv 95/46/EF, ny generell forordning om databeskyttelse (EU) 2016/679, ny direktivet (EU) 2016/680, samt den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) som er relevante i denne sammenhengen.

5.5.2 Europaparlamentet- og Europarådets personvernforordning og -direktiv

Europaparlament- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger (personverndirektivet) er folkerettslig bindende for Norge, og er inkorporert gjennom personopplysningsloven.

Personverndirektivet har som siktemål å etablere felles reguleringsprinsipper og et ensartet vern for behandling av personopplysninger i hele EU-området. Etter artikkel 1 skal direktivet sikre fysiske personers grunnleggende rettigheter og friheter, spesielt retten til privatlivets fred, i forbindelse med behandling av personopplysninger.

Direktivets bestemmelser gjelder generelt ved behandling av personopplysninger når dette skjer helt eller delvis ved hjelp av edb, samt ved manuell behandling av personopplysninger når opplysningene inngår eller skal inngå i et personregister, jf. artikkel 3.

Europaparlamentet og Europarådet har vedtatt en ny forordning; Forordning (EU) 2016/679 av 27. april 2016 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger, samt om opphevelse av direktiv 95/46/EF (generell forordning om databeskyttelse), som trer i kraft 25. mai 2018. Denne erstatter gjeldende personverndirektiv fra ikrafttredelsestidspunktet.

Videre har Europaparlamentet og Europarådet vedtatt et nytt direktiv; Direktiv (EU) 2016/680 av 27. april 2016 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheters behandling av personopplysninger med henblikk på at forebygge, etterforske, avsløre eller rettsforfølge straffbare handlinger eller fullbyrde strafferettslige reaksjoner og om fri utveksling av slike opplysninger og om opphevelse av Rådets rammebeslutning 2008/977/JHA. Denne erstatter gjeldende rammebeslutning om personvern innen politisamarbeid og annen rettslig samarbeid i straffesaker, og skal implementeres av medlemsstatene innen 6. mai 2018, jf. artikkel 63.

Den nye forordningen får ikke anvendelse på behandling av personopplysninger som utføres av myndighetene med henblikk på straffeforfølgning eller å iverksette strafferettslige sanksjoner, jf. artikkel 2 (2) d). I EU reguleres dette av direktivet. Straffegjennomføring faller

imidlertid utenfor Schengen-avtalens virkeområde, slik at Norge ikke er bundet av direktivets regler på dette området. Departementet er likevel i gang med å utarbeide forslag til en ny lov om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen, som bygger på direktivets regler.

Bestemmelsene i direktivets artikkel 3 (1, 4, 13), 4 og 11 er særlig relevante for endringsforslagene i høringsutkastet.

Art. 3 (1) definerer begrepet «personopplysninger» som enhver form for informasjon om en identifisert eller identifiserbar fysisk person (den registrerte); en identifiserbar fysisk person er en fysisk person, som direkte eller indirekte kan identifiseres, særlig ved en identifikator som f.eks. et navn, et identifikasjonsnummer, lokaliseringsdata, en online-identifikator eller et eller flere elementer, der er særlige for denne fysiske persons fysiske, fysiologiske, genetiske, psykiske, økonomiske, kulturelle eller sosiale identitet. Departementets forslag innebærer behandling av opplysninger om domfeltes identitet, geografiske posisjon, bevegelse og rusbruk. Disse er klart å anse som personopplysninger i direktivets forstand.

Videre gir art. 3 (4) en definisjon av begrepet «profilering». I følge denne er profilering enhver form for automatisk behandling av personopplysninger hvor personopplysninger benyttes til å evaluere bestemte personlige forhold vedrørende en fysisk person, særlig for å analysere eller forutsi forhold vedrørende den fysiske persons arbeidsinnsats, økonomiske situasjon, helse, personlige preferanser, interesser, pålitelighet, adferd, geografisk posisjon eller bevegelser.

Ved «profilering» kommer art. 11 til anvendelse. Første ledd pålegger medlemsstatene å fastsette bestemmelser om at en avgjørelse som alene er basert på automatisk behandling, herunder profilering, som har negativ rettsvirkning for den registrerte eller betydelig påvirker vedkommende, er forbudt, medmindre den er hjemlet i EU-retten eller medlemsstatenes nasjonale rett, som den dataansvarlige er underlagt, og som fastsetter de nødvendige garantier for den registrertes rettigheter og friheter, i det minste den registrertes rett til menneskelig involvering fra den dataansvarliges side.

Ved en eventuell kontroll av vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll ved bruk av sporingsteknologi, videosamtaler eller fjernalkoholmåling, vil behandlingen av personopplysninger bli utført av kriminalomsorgens ansatte. Det vil derfor ikke være tale om «automatisk behandling» slik at art. 11 ikke vil komme til anvendelse. Vurderinger og avgjørelser som gjelder domfelte og innsatte foretas uansett av kriminalomsorgens ansatte, og vil ikke være «alene (...) basert på automatisk behandling».

I art. 3 (13) defineres begrepet «biometriske opplysninger» som personopplysninger som stammer fra en særskilt teknisk behandling knyttet til en fysisk persons fysiske, fysiologiske eller atferdsmessige egenskaper, og

som muliggjør eller bekrefter en entydig identifikasjon av nevnte fysiske person, for eksempel ansiktsbilder eller fingeravtrykk.

Behandling av biometriske opplysninger med det formål å entydig identifisere en fysisk person, skal etter art. 10 bare tillates når det er strengt nødvendig. I tillegg må behandlingen ha lovhjemmel, ha til formål å verne den registrertes eller en annen fysisk persons vitale interesser, eller behandlingen gjelder opplysninger som det er åpenbart at den registrerte har offentliggjort. Behandling av biometriske opplysninger forslås regulert i straffegjennomføringsloven § 16 a fjerde ledd. For nærmere vurdering av krav til formål og nødvendighet, se punkt 5.5.3.4 og 5.5.3.5.

Art. 4 pålegger medlemsstatene å sørge for at personopplysninger skal:

- a) behandles lovlig og rimelig,
- b) innsamles til uttrykkelig angitt og legitime formål og ikke behandles på en måte som er uforenelig med disse formål,
- c) være tilstrekkelige, relevante og ikke omfatte mere enn hva som kreves for å oppnå formålet med behandlingen,
- d) være korrekte og om nødvendig oppdaterte; som skal tas ethvert rimelig skritt for at sikre at personopplysninger som er uriktige i forhold til de formål som skal oppnås, straks slettes eller rettes,
- e) oppbevares på en slik måte at det ikke er mulig at identifisere de registrerte i et lengere tidsrom enn det som er nødvendig for å oppnå formålet med behandlingen, og
- f) behandles på en måte som sikrer tilstrekkelig sikkerhet for personopplysningene, herunder beskyttelse mot uautorisert eller ulovlig behandling og mot utilsiktet tap, tilintetgjørelse eller beskadigelse under anvendelse av egnede tekniske eller organisatoriske tiltak.

Behandling av personopplysning i henhold til det foreliggende forslaget vil være regulert i ny § 16 a i straffegjennomføringsloven, forskrift om straffegjennomføring § 7-6, og forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen § 2 j, se punkt 5.6. For øvrig gjelder reglene i personopplysningsloven, straffegjennomføringsloven kap. 1A og 1B, og forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen. Etter departementets foreløpige vurdering er det foreliggende forslaget i tråd med personvernprinsippene som er nedfelt i direktivets art. 4.

5.5.3 Den europeiske menneskerettskonvensjonen

5.5.3.1 EMK art. 8

Den europeiske menneskerettskonvensjonen av 4. november 1950 (EMK), er gjort til norsk lov gjennom menneskerettsloven av 21. mai 1999 nr. 30, og skal ha forrang ved motstrid med annen norsk lovgivning, jf. § 3. Ved tolkningen av EMK skal det sees hen til blant annet praksisen som er ført av Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD).

EMK artikkel 8 har følgende ordlyd:

«1. Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.

2. Det skal ikke skje noen inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne retten unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.»

EMK artikkel 8 (1) gir den enkelte krav på respekt for sitt privatliv, sitt hjem og sin korrespondanse. Vernet etter EMK artikkel 8 (1) er imidlertid ikke absolutt. Inngrep etter EMK artikkel 8 (1) kan foretas dersom vilkårene i EMK artikkel 8 (2) er oppfylt. Vilkårene er at inngrepet må ha hjemmel i lov, ha et relevant formål og være nødvendig i et demokratisk samfunn. I det siste vilkåret ligger det også et krav om forholdsmessighet mellom målene og virkemidlene.

Det ses ikke å foreligge dommer fra EMD som gjelder GPS-overvåking av domfelte i det offentlige rom, under straffegjennomføringen. GPS-overvåking av personer som er i frihet har vært behandlet i avgjørelsen av 2. desember 2010 - Uzun v. Tyskland. Her har EMD uttalt at det beror på en helhetlig vurdering hvorvidt et individs rett til privatliv krenkes når vedkommende befinner seg utenfor privatlivets sfære. Ved denne vurderingen legges det vekt på flere relevante momenter, herunder bl.a. hvorvidt det har vært behandlet personopplysninger om vedkommende. I denne saken hadde myndighetene montert en GPS-sender på en bil som et ledd i en systematisk kartlegging av klagerens bevegelser i det offentlige rom. Opplysningene om vedkommendes bevegelser ble senere fremlagt i straffesaken mot han. Domstolen fant at GPS-overvåkingen og behandlingen av opplysninger om klagerens posisjon og bevegelser representerte et inngrep i retten til privatliv etter art. 8(1).

5.5.3.2 Inngrep i domfeltes privatliv

Bruk av digital teknologi for å kontrollere vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll, genererer behandling av personopplysninger.

Kontroll ved bruk av sporingsteknologi innebærer behandling av opplysninger om domfeltes geografiske posisjon og bevegelse. Bruk av biometri innebærer behandling av opplysninger om domfeltes fingeravtrykk og ansiktssignalement. Bruk av fjernalkoholtesting innebærer behandling av opplysninger om domfeltes ev. rusbruk, og ev. opplysninger om domfeltes ansiktssignalement ved bruk av utåndingsprøve med biometrisk ID-kontroll. Samtaler via video skal ikke lagres slik at det ikke innebærer noen direkte behandling av personopplysninger. Logging av videosamtalen kan imidlertid innebære behandling av personopplysninger. Kontroll ved bruk av digital teknologi og behandling av opplysninger om domfeltes identitet, geografiske posisjon, bevegelse og rusbruk kan representere inngrep i domfeltes rett til privatliv.

5.5.3.3 Lovskravet

For at inngrepet skal kunne være lovlig, kreves det at inngrepet må skje «i samsvar med loven». Lovskravet etter EMK kan være formell lov, sedvane eller rettspraksis. Formell lov kan være lov vedtatt av Stortinget i henhold til Grunnlovens regler i § 76 flg., eller forskrift vedtatt med hjemmel i lov.

Bruk av digital teknologi for å kontrollere domfeltes identitet, geografiske posisjon, bevegelse og rusbruk foreslås hjemlet i straffegjennomføringsloven § 16 a fjerde ledd og forskriften § 7-6. Behandling av opplysninger om domfeltes biometri, geografiske posisjon og bevegelse foreslås hjemlet i forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen § 2, ny bokstav j og k, jf. strgjfl. § 4 c bokstav a og b, se punkt 5.6. Behandling av opplysninger om domfeltes identitet omfattes av strgjfl. § 4 c bokstav a og b jf. forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen § 2 første ledd bokstav a og b om personalia, signalement, personlige kjennetegn og bilde. Behandling av opplysninger om domfeltes rusbruk omfattes av strgjfl. § 4 c bokstav a og b jf. forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen § 2 første ledd bokstav g om helseopplysninger. Departementet mener at forslaget oppfylder lovskravet etter EMK.

5.5.3.4 Relevant formål

Etter EMK art. 8 (2) kan relevante formål være «av hensynet til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd», «å forebygge uorden eller kriminalitet», «å beskytte helse eller moral», eller «å beskytte andres rettigheter og friheter».

Formålet med kontroll og behandlingen av opplysninger om domfeltes identitet, biometri, geografiske posisjon, bevegelse og rusbruk ved gjennomføring av elektronisk kontroll er å kontrollere at vedkommende følger gjennomføringsplanen som er utarbeidet av kriminalomsorgen, at vedkommende overholder vilkårene for oppholdssted, reiserute, ev. forbud mot å oppsøke eller ha samkvem med bestemte personer eller grupperinger,

herunder fornærmede, kriminelle personer eller grupperinger, eller rusbelastede miljøer, samt forbudet mot rusbruk. Videre er formålet å kunne verifisere domfeltes identitet samt spore opp og pågripe vedkommende ved brudd eller unnvikelse. Dette er viktig for å avverge ev. ny kriminalitet samt beskytte ev. ofre. Etter departementets vurdering vil formålet med kontrollen falle inn under hensynene til «offentlige trygghet», «for å forebygge uorden eller kriminalitet» samt «for å beskytte andres rettigheter og friheter» i EMK artikkel 8 (2).

5.5.3.5 Nødvendig i et demokratisk samfunn

Vilkåret «nødvendig i et demokratisk samfunn» innebærer et krav om forholdsmessighet mellom det målet som søkes ivaretatt og de midlene som brukes for å oppnå dette. Det kreves ikke at inngrepet skal anses uunnværlig, men det er på den annen side ikke tilstrekkelig at tiltaket er ønskelig eller nyttig. Det må være balanse mellom mål og midler. EMD har ved flere avgjørelser uttalt at staten i denne sammenhengen har en viss skjønnsmargin. Dersom virkemidlene er klart uforholdsmessige i forhold til målet som søkes oppnådd, vil det representere et brudd på EMK artikkel 8.

Det er svakheter ved dagens teknologibruk som kun benytter RF-basert teknologi. Denne teknologien gir ikke mulighet til å identifisere domfelte, eller spore opp domfeltes geografiske posisjon ved unnvikelse eller brudd på vilkår om oppholdssted eller forbud mot oppsøking eller samkvem med bestemte personer eller grupperinger. Ved slike tilfeller er det nødvendig at dagens RF-teknologi kan suppleres med andre typer teknologi for å styrke kontrollen og bidra til å avverge kriminalitet samt beskytte fornærmede eller andre personer.

Andre individers og samfunnets behov for beskyttelse skal veies opp mot domfeltes behov for respekt for sitt privatliv.

Det kan være en belastning for domfelte å bli kontrollert med digital teknologi, samt utsatt for registrering av sine personopplysninger. På en annen side er straffegjennomføring med elektronisk kontroll frivillig i den forstand at den innvilges etter søknad fra domfelte selv. Kontroll ved bruk av digital teknologi kan ikke gjennomføres med tvang eller uten domfeltes medvirkning.

Videre skal bruk av digitale kontrollmidler vurderes individuelt og kun brukes så langt det er nødvendig. Det er ikke anledning til å foreta video- eller kommunikasjonsovervåking, og kontrollen med sporingsteknologi skal ikke skje kontinuerlig men situasjonsbestemt, se punkt 5.6.2. Det er heller ikke anledning til å foreta hemmelig overvåking. Domfelte skal alltid informeres om hvilken teknologi som skal brukes i vedkommendes tilfelle, behandlingen av personopplysninger knyttet til kontrollen, samt konsekvensene av brudd som oppdages ved slik kontroll. Departementet mener at, i denne sammenheng, veier hensynet til andre individers og

samfunnets sikkerhet tyngre enn hensynet til den ulempen det medfører for domfelte å være underlagt kontroll ved bruk av digital teknologi.

På denne bakgrunn vurderer departementet at det foreliggende forslaget om bruk av digital teknologi for å kontrollere domfeltes identitet, oppholdssted, bevegelse og rusbruk ved gjennomføring av elektronisk kontroll, samt behandlingen av personopplysninger knyttet til denne kontrollen ikke kan anses som et uforholdsmessig inngrep etter EMK art. 8. Tiltaket anses derfor for å være innenfor det som anses som legitimt og nødvendig i et demokratisk samfunn, og ikke i strid med EMK art 8.

5.6 Ytterligere vurdering og forslag

5.6.1 Generelle vurderinger

Bruk av teknologi er nødvendig for å kontrollere at domfelte overholder vilkårene om oppholdssted og i enkelte tilfeller forbud mot oppsøking og samkvem med bestemte personer eller grupperinger under straffgjennomføring med elektronisk kontroll. Som nevnt i pkt. 5.5.3.5 er det svakheter ved dagens teknologibruk som kun benytter RF-basert teknologi. Denne teknologien gir ikke mulighet til å identifisere domfelte, eller spore opp domfeltes geografiske posisjon ved unnvikelse eller brudd på vilkår om oppholdssted eller forbud mot oppsøking eller samkvem med bestemte personer eller grupperinger. Det er derfor nødvendig at dagens RF-teknologi, i særlige tilfeller, suppleres med andre teknologier for å sikre at gjennomføringen av elektronisk kontroll er sikkerhetsmessig forsvarlig. Departementets foreløpige vurdering er derfor at dagens RF-teknologi bør kunne kombineres med sporingsteknologi, samt at både videokonferanse, biometri og fjernalkoholtesting skal kunne tas i bruk ved gjennomføring av elektronisk kontroll, dersom sikkerhetsmessige grunner gjør det nødvendig. Departementet foreslår derfor at fjerde ledd i strgfjl. § 16 a kan lyde:

«Dersom det er nødvendig for en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av straffgjennomføring med elektronisk kontroll, kan kriminalomsorgen bruke digital teknologi for å kontrollere domfeltes identitet, geografiske posisjon, bevegelse og eventuelle rusbruk.»

Hvilken digital teknologi som kan tas i bruk og nærmere om bruken av disse, foreslås regulert i forskriftene § 7-6, se punkt 5.6.1 - 5.6.5 og 6.6.

Spørsmålet om hvilken digital teknologi som skal brukes og med hvilken kontrollgrad, vil avhenge av en konkret og individuell vurdering av hva som er nødvendig i hvert enkelt tilfelle. Kontrollen skal tilpasses risikoen knyttet til den enkelte domfelte og ikke være strengere eller mer omfattende enn det som er nødvendig for å ivareta formålet. Dersom det er tilstrekkelig med mindre inngripende teknologi, som for eksempel RF-teknologi kombinert

med videokonferanse, vil ikke sporingsteknologi kunne besluttes brukt i kontrollen. Kontrolltiltakene skal revurderes og eventuelt justeres fortløpende. Bruk av digital teknologi skal heller ikke kunne lette på den sikkerhetsmessige vurderingen som foretas av kriminalomsorgen per i dag. I tilfeller hvor det ikke er sikkerhetsmessig forsvarlig å innvilge elektronisk kontroll, som for eksempel hvor det er nærliggende fare for at domfelte vil begå ny kriminalitet eller bryte et forbud mot oppsøking av bestemte trusselsutsatte personer, skal en søknad om elektronisk kontroll ikke kunne innvilges på bakgrunn av bruk av ny teknologi.

Domfelte skal alltid gjøres kjent med beslutningen om hvilken teknologi som skal brukes i vedkommendes tilfelle, registrering av personopplysninger ved kontrollen, samt konsekvensene av brudd som oppdages ved slik kontroll. Det skal ikke være anledning til å foreta hemmelig overvåking.

5.6.2 Sporingsteknologi

RF-basert teknologi gir ikke kriminalomsorgen muligheten til å spore domfeltes geografiske posisjon dersom vedkommende ikke møter på sysselsettingsstedet eller kommer hjem til avtalt tid, eller beveger seg innenfor et geografisk område i strid med vilkårene som er satt. Det er behov for at dagens RF-baserte teknologi kan suppleres med sporingsteknologi for å gi kriminalomsorgen muligheten til å spore opp domfeltes geografisk posisjon ved vilkårsbrudd eller unnvikelse.

Når det gjelder hvilke kontrollregime som skal benyttes ved bruk av sporingsteknologi, er departementets foreløpige vurdering at situasjonsbestemt sporing, se omtalen i punkt 5.2.1, skal benyttes. Dette innebærer at kriminalomsorgen først vil se domfeltes geografiske posisjon når vedkommende har brutt vilkårene om oppholdssted eller unnveket. Dersom domfelte overholder vilkårene om oppholdssted vil kriminalomsorgen ikke kunne gjennomføre kontroll av hvor domfelte oppholder seg.

Sporingsteknologi skal ikke kunne brukes med mindre det er nødvendig for en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av elektronisk kontroll. Det skal foretas en konkret og individuell vurdering av hvert enkelt tilfelle om sporingsteknologi skal brukes. Ved vurderingen skal det tas særlig hensyn til det begåtte straffbare forholdets art og alvorlighet, og eventuelle fornærmedes, andre personers samt samfunnets behov for beskyttelse.

Kontinuerlig sporing av domfeltes geografiske posisjon og bevegelser skal ikke kunne foretas med mindre domfelte har brutt vilkårene eller unnveket. Dette foreslås regulert i forskriftene, se punkt 6.6.

5.6.3 Videosamtale

Dagens regelverk pålegger den domfelte å møte for kriminalomsorgen eller annen offentlig myndighet, person eller organisasjon som kriminalomsorgen anviser minimum to ganger per uke, jf. gjeldende forskrift § 7-4. I tillegg skal kriminalomsorgen foreta uanmeldte kontrollbesøk i hjemmet og på sysselsettingsplassen minimum 2 ganger per uke for å kontrollere at vilkårene for straffgjennomføring med elektronisk kontroll overholdes, jf. gjeldende forskrift § 7-5 og retningslinjer om elektronisk kontroll. I mange tilfeller er det lang og tidkrevende reisevei for den domfelte og kriminalomsorgens ansatte for å gjennomføre obligatoriske møter og hjemmebesøk. For domfelte kan lang reisevei få negative innvirkninger på deres sysselsetting. Enkelte domfelte får også avslag på søknad om elektronisk kontroll pga. utfordringer ved reisemulighetene til og fra vedkommendes hjemsted. Bruk av videosamtaler vil kunne erstatte deler av oppmøte og hjemmebesøk der det anes som sikkerhetsmessig forsvarlig, og gi domfelte som bor i et geografisk lite tilgjengelig område, en mulighet til å få gjennomført straff med elektronisk kontroll. Videosamtaler kan også brukes for å bekrefte domfeltes oppholdssted og avkrefte mistanke om brudd på forbud mot oppsøking og samkvem med fornærmede eller andre personer eller grupperinger.

Departementet foreslår å forskriftsfeste at videosamtaler kan benyttes til å identifisere domfelte og kontrollere at vilkårene som er satt i medhold av straffgjennomføringsloven § 16 tredje ledd bokstav d og e overholdes. Videosamtaler kan også benyttes som et alternativ til kontrollbesøk etter annet ledd og oppmøte etter § 7-5 tredje ledd, se punkt 6.6. Det er ikke anledning til å foreta kontinuerlig overvåking av domfelte visuelt med videoutstyr eller overhøre domfeltes samtaler via telefon eller annen teknologi.

Telefon og videoutstyr kan ellers brukes som kommunikasjonsmiddel for å holde kontakt med domfelte og formidle beskjed og informasjon.

5.6.4 Biometri

Dagens RF-teknologi krever at kriminalomsorgen, ved varsel om at domfelte ikke befinner seg i hjemmet til avtalt tid, må ringe til domfelte og/eller foreta et hjemmebesøk for å kontrollere at domfelte befinner seg i hjemmet. I enkelte tilfeller kan det være vanskelig å verifisere at vedkommende som tar telefonen faktisk er den rette domfelte, kun ved samtale per telefon. Kriminalomsorgen vil ha behov for raskt avklaring på om domfelte befinner seg i boligen og et hjemmebesøk vil ta noe tid, avhengig av hvor domfelte bor. Mulighet til identifisering ved hjelp av fingeravtrykk vil kunne bekrefte domfeltes tilstedeværelse i boligen umiddelbart. Dette kan skje ved at domfelte plasserer fingeren sin på basestasjonen som plasseres i boligen.

Videre kan fjernalkoholtesting være avhengig av ansiktsgjenkjenning. Dette gjelder innblåsingsmetoden som krever ansiktsgjenkjenning for å sikre at det er den rette domfelte som blåser inn i apparatet.

På bakgrunn av dette mener departementet foreløpig at kriminalomsorgen bør gis muligheten til å bruke biometri, herunder fingeravtrykk og ansiktsgjenkjenning, for å kontrollere at domfelte overholder vilkårene for oppholdssted samt forbudet mot rusbruk.

5.6.5 Fjernalkoholtesting

Hovedtyngden av brudd på vilkår for straffegjennomføring med elektronisk kontroll gjelder forbudet mot bruk av alkohol. Ved utvidelse av grensen for domslengde og gjennomføringstid for delgjennomføring, må domfelte som innvilges lengre periode med elektronisk kontroll, utholde lengre tid som rusfri i sitt eget hjem. Et individuelt tilpasset oppfølgingssystem for jevnlig testing, kan tenkes å ha en skjerpene og positiv effekt på noen domfelte. Det er også grunn til å anta at fjernalkoholtesting kan bidra til færre brudd pga. den preventive effekten av høy oppdagelsesrisiko.

I likhet med urinprøver for å avdekke rusbruk, jf. strgfjfl. § 29 jf. forskriftene § § 3-26, skal fjernalkoholtest kunne foretas på ethvert tidspunkt under straffegjennomføringen.

5.6.6 Behandling av personopplysninger

Departementet viser til omtalen i punkt om 5.4.2 om behandling av personopplysninger.

Straffegjennomføringsloven § 4 c bokstav a og b gir hjemmel til å behandle personopplysninger for bl.a. å gjennomføre reaksjoner etter straffegjennomføringsloven § 1, samt ivareta sikkerheten for ansatte, innsatte, domfelte og samfunnet for øvrig. Innsamling, registrering og lagring av opplysninger om domfeltes identitet, biometri, geografiske posisjon, bevegelse og rusbruk har til formål å kontrollere at domfelte overholder vilkårene for elektronisk kontroll, herunder vilkårene om oppholdssted, forbudet mot oppsøking og samkvem med bestemte personer eller grupperinger, samt forbudet mot rusbruk. Kontrollen er en nødvendig forutsetning for gjennomføringen av straff med elektronisk kontroll. Etter departementets foreløpige vurdering er formålet med behandling av opplysninger om domfeltes identitet, biometri, geografiske posisjon, bevegelse og rusbruk tilstrekkelig hjemlet i strgfjfl. § 4 c bokstav a og b.

Forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen § 2 regulerer hvilken type opplysninger som kan behandles. Behandling av opplysninger om domfeltes rusbruk er hjemlet i § 2 første ledd bokstav g om

helseopplysninger, og domfeltes identitet i bokstav a og b om personalia, signalement, personlige kjennetegn og bilde.

Opplysninger om domfeltes biometri, geografiske posisjon og bevegelse er ikke uttrykkelig regulert i forskriftene. § 2 første ledd bokstav j hjemler behandling av «andre opplysninger som er nødvendig for å ivareta sikkerheten til tilsatte, domfelte, innsatte og samfunnet for øvrig».

Lovforarbeidene (Prop. 151 L (2009 - 2010)) omtaler ikke spørsmålet om disse opplysningstypene. Bruk av biometri for å identifisere domfelte og sporingsteknologi for å spore domfeltes geografiske posisjon var heller ikke aktuelt på det tidspunktet bestemmelsene ble vedtatt. Departementet ser derfor at forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen § 2 første ledd bokstav j ikke nødvendigvis gir tilstrekkelig hjemmel for behandling av opplysninger knyttet til bruk av digital teknologi. Kravet til klar og tilgjengelig hjemmel som følger av norsk legalitetsprinsipp, EMK og internasjonale personvernprinsipper tilsier uansett at behandlingen av opplysninger om domfeltes biometri, geografiske posisjon og bevegelse bør forankres i lov og forskrift. Departementet foreslår derfor å endre forskriftene § 2 første ledd ved å tilføye ny bokstav j om *opplysninger om domfeltes geografiske posisjon og bevegelse*, og ny bokstav k om *domfeltes biometri, herunder fingeravtrykk og ansiktssignalement*. Selve kontrollen foreslås hjemlet i strgjfl. § 16 a fjerde ledd, se punkt 5.6.1.

Behandling av personopplysninger knyttet til bruk av teknologi skal ellers skje i samsvar med de øvrige reglene i straffegjennomføringsloven kapittel 1a og 1b og tilhørende forskrifter, og personopplysningsloven.

Domfeltes personopplysninger kan bare utleveres til offentlige organer eller private aktører når domfelte samtykker til det, eller når det er i samsvar med forskrift om straffegjennomføring § 5 jf. forvaltningsloven § 13 flg., eller følger av andre bestemmelser gitt i lov eller med hjemmel i lov. For personopplysninger som er registrert i Infoflyt-systemet, gjelder strgjfl. § 4 i når opplysningene utleveres til politiet og påtalemyndigheten.

6 Endringer i forskrift om straffegjennomføring kapittel 7 om straffegjennomføring med elektronisk kontroll

6.1 Formål

I tillegg til å fremme domfeltes mulighet til å ivareta sine sosiale og økonomiske forpliktelser under straffegjennomføring og redusere faren for ny kriminalitet,

er formålet med elektronisk kontroll å gi innsatte mulighet til en progresjonsrettet soning og god overgang fra fengsel til frihet. For å synliggjøre dette sistnevne elementet, foreslår departementet å tilføye i forskriften § 7-1 at formålet også er å sikre hensiktsmessig progresjon for domfelte som har påbegynt straffegjennomføring.

6.2 Definisjon

Dagens strgjl. § 16 annet ledd og forskriftene har ingen definisjon av helgjennomføring, delgjennomføring eller soningsudyktighet.

Departementet foreslår en ny § 7-2 om definisjoner.

«Helgjennomføring» foreslås definert som *gjennomføring av ubetinget fengselsstraff på inntil 6 måneder utenfor fengsel med elektronisk kontroll.*

«Delgjennomføring» foreslås definert som *gjennomføring av den resterende tiden frem til forventet løslatelse på inntil 6 måneder utenfor fengsel med elektronisk kontroll.*

«Soningsudyktige» foreslås definert som *domfelte eller innsatte som ikke er i stand til å gjennomføre straff i fengsel i medhold av straffegjennomføringsloven § 10 første ledd a-c eller institusjon i medhold av straffegjennomføringsloven § 12 av helsemessige årsaker.*

I tillegg foreslås «situasjonsbestemt overvåking» definert som *sporing som aktiveres når domfelte bryter vilkårene som er satt i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 tredje ledd bokstav d og e.*

6.3 Målgruppe

Etter gjeldende § 7-2 første ledd fremstår straffegjennomføring med elektronisk kontroll som en ordning som er forbeholdt enkelte utvalgte fylker.

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll ble landsdekkende i 2014.

Departementet foreslår derfor å oppheve første ledd.

Det følger av dagens § 7-2 annet ledd første punktum at delgjennomføring med elektronisk kontroll i utgangspunktet skal gjelde domfelte som forventes prøveløslatt ved 2/3-tid eller senere. Strgjl. § 16 annet ledd ble endret i 2014, slik at elektronisk kontroll nå kan innvilges uavhengig av om vilkårene for prøveløslatelse er tilstede. Dette gjelder særlig dersom domfelte trenger tett oppfølging en periode for at prøveløslatelse på et senere tidspunkt eller endelig løslatelse skal kunne anses forsvarlig. Delgjennomføring av den siste delen av straffetiden bidrar også til at domfelte får etablert seg i en egnet bolig og med sysselsetting, fremfor å løslates direkte fra fengsel ved endt straffegjennomføringstid. For å sikre god sammenheng i regelverket foreslår departementet å oppheve annet ledd.

Praksis har vist at det er behov for å tydeliggjøre målgruppen for hel- og delgjennomføring. I tillegg til forslaget om definisjon av begrepene, jf. punkt 6.2, foreslår departementet at det av § 7-3 første ledd fremgår at domfelte som ikke har påbegynt straffegjennomføring og som oppfyller vilkårene, kan innvilges helgjennomføring for å unngå eventuelle negative konsekvenser som følge av et fengselsopphold.

Videre foreslås at det av annet ledd første punktum fremgår at domfelte som har påbegynt straffegjennomføring kan overføres til delgjennomføring som et ledd i en hensiktsmessig progresjon. Vilkåret om at en tredel av den ubetingede straffen må være gjennomført før overføring til delgjennomføring kan skje, videreføres i annet punktum.

Det foreslås et tredje punktum i annet ledd om at vilkåret om at domfelte må ha gjennomført en tredjedel av den ubetingete straffen, ikke skal gjelde for de som er varig soningsudyktige, jf. punkt 4.3.4.

6.4 Forutsetninger for straffegjennomføring med elektronisk kontroll

Det foreslås en endring i § 7-4 (gjeldende § 7-3) fjerde ledd for å gi domfelte som er varig soningsudyktige mulighet til å gjennomføre straff med elektronisk kontroll, se pkt. 4.3.5.

Etter dagens § 7-3 fjerde ledd annet punktum skal domfelte som hovedregel ikke innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll i de tilfeller der det aktuelle lovbruddet er begått i eget hjem eller mot medlemmer av husstanden, eller det dreier seg om volds- eller seksualforbrytelser. Etter tredje punktum skal domfelte som er dømt for volds- eller seksualforbrytelse mot en person som domfelte bodde eller fortsatt bor sammen med, ikke innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Praksis har vist at det er et sterkt behov for å presisere disse reglene, særlig hovedregelen i annet punktum for ikke å utelukke domfelte, særlig de unge, fra muligheten til å gjennomføre den siste delen av straffetiden med elektronisk kontroll alene på grunn av det begåtte straffbare forholdets art. Det vises til omtalen om delgjennomføring i punkt 3.5.1. Delgjennomføring er et viktig progresjons- og utslusingstiltak som i utgangspunktet bør tilbys domfelte uavhengig av hvilken lovbruddskategori de er domfelt for, med mindre formålet med straffen eller sikkerhetsmessige grunner taler mot det. Grunnen til dette er at alle domfelte skal løslates når straffen er gjennomført uavhengig av lovbruddskategori, og målsettingen er at flest mulig lever et kriminalitetsfritt liv etter løslatelsen. En viktig forutsetning for å nå denne målsettingen er at domfelte er motivert til å endre sin livsførsel, fått ordnet bosted og arbeid/sysselsetting samt (re)etablert et familie- og sosialt nettverk før løslatelsen. Delgjennomføring gir domfelte mulighet til dette

samtidig som vedkommende må følge en gjennomføringsplan og bli fulgt opp av kriminalomsorgen, slik at tilbakeføringen til samfunnet kan skje på en gradvis og forsvarlig måte.

For helgjennomføring vil den maksimale grensen for domslengde, som foreslås utvidet fra 4 til 6 måneder, innebære at domfelte som er idømt en fengselsstraff på over 6 måneder ikke kan innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Det antas at hovedtyngden på dommer inntil 6 måneder gjelder mindre alvorlige lovbrudd. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal uansett ikke innvilges dersom det ikke er tilrådelig eller sikkerhetsmessig forsvarlig, jf. forskriften ny § 7-4 fjerde ledd første punkt og femte ledd. Domfelte som har begått alvorlige forhold vil derfor ikke få innvilget straffegjennomføring med elektronisk kontroll på grunn av dette. I praksis foretas det en grundig egnethets- og sikkerhetsvurdering av søknadene, og rundt 40 prosent av søknadene avslås.

Det foreslås, på denne bakgrunn, å ikke videreføre annet punkt, og i stedet endre dagens tredje punkt slik at domfelte som er dømt for drap, alvorlig eller gjentatt volds- eller seksuallovbrudd, eller volds- eller seksuallovbrudd mot barn eller en person som domfelte bodde eller fortsatt bor sammen med, ikke skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll, jf. forslag til ny § 7-4 fjerde ledd annet punktum. Med volds- og seksuallovbrudd menes forhold som omfattes av straffeloven kap. 25 og 26. Bestemmelsen gjelder også for dommer på under 6 måneder, og det kan ikke gjøres unntak fra denne bestemmelsen, verken for hel- eller delgjennomføring. Dette innebærer bl.a. at en som er domfelt for gjentatt voldslovbrudd, ikke kan innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll, verken hel- eller delgjennomføring, selv om dommen er på under 6 måneder.

Førstegangsdømte for vold kan innvilges hel- eller delgjennomføring dersom det straffbare forholdet ikke er alvorlig eller begått mot barn eller andre personer som domfelte bodde eller bor sammen med.

Forslaget om bruk av digital teknologi for å kontrollere vilkårene for elektronisk kontroll, se kapittel 5, vil styrke kriminalomsorgens kontrollmuligheter blant annet i saker hvor domfelte er dømt for volds- eller seksualforbrytelser. Det skal foretas en individuell vurdering av hvert enkelt tilfelle og straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal uansett ikke innvilges dersom formålet med straffen eller hensynet til en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring taler mot det, jf. forslaget til § 16 a første ledd annet punkt.

Departementet viser til vurderingen av hensynet til fornærmede og den allmenne rettsoppfatning i punkt 3.5.2. Forslaget til forskriften § 7-4 innebærer at domfelte som er domfelte for vold eller overgrep mot barn ikke vil kunne innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

6.5 Krav til domfelte under straffegjennomføringen

Dagens § 7-4 annet ledd oppstiller vilkår om sysselsetting ved gjennomføring av elektronisk kontroll. Departementet foreslår foreløpig unntak fra dette kravet for domfelte som er varig soningsudyktige for at de skal kunne gjennomføre straff med elektronisk kontroll, se pkt. 4.3.6. I tillegg foreslår departementet at sysselsettingskravet også skal kunne fravikes helt eller delvis i tilfeller hvor aktivisering er umulig eller begrenset pga. domfeltes funksjonshemming eller helsetilstand, se forslaget til § 7-5 i forskriften.

Tredje ledd oppstiller krav om at domfelte må møte for kriminalomsorgen minimum 2 ganger per uke. Praksis med straffegjennomføring med elektronisk kontroll har vist at det er behov for individuelt tilpasset kontroll og oppfølging. Kravet om minimum 2 oppmøter pr. uke fremstår som strengt i forhold til hjemmesoning etter strgfjl. § 16 første ledd, som kun krever oppmøte minimum 1 gang pr. uke, jf. forskrift om straffegjennomføring § 3-8. I tillegg har kriminalomsorgens ansatte behov for mer fleksibilitet ved planlegging av oppfølgingstiltak og kontrollbesøk overfor domfelte. Departementet foreslår derfor at kravet om å møte for kriminalomsorgen reduseres til minimum 1 gang i uken, jf. forslaget til § 7-5 tredje ledd. KDI kan utarbeide retningslinjer for kontrollhyppigheten utover minimumskravet.

Fjerde ledd annet punktum pålegger domfelte å avgi urinprøve før iverksettelse av elektronisk kontroll. Kontroll for å avdekke bruk av rusmidler er hjemlet i strgfjl. § 29 jf. forskriften § 3-26, samt dagens § 16 sjette ledd jf. § 56. Bestemmelsen i strgfjl. § 29 jf. forskriften § 3-26 gjelder både urinprøve, utåndingsprøve, blodprøve og annen prøve, og gjelder også for domfelte som gjennomfører straff med elektronisk kontroll. Departementet foreslår derfor å oppheve dagens annet punktum og erstatte den med et punktum om at ruskontroll kan foretas i henhold til strgfjl. § 29 jf. forskriften § 3-26, jf. forslag til § 7-5 fjerde ledd annet punktum.

6.6 Kontroll av vilkår

Etter § 7-5 annet ledd kan kriminalomsorgen foreta uanmeldte kontrollbesøk i hjemmet eller på sysselsettingsplassen for å kontrollere at vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll overholdes.

Kriminalomsorgen kan også pålegge den domfelte å avgi urinprøve, utåndingsprøve eller blodprøve eller å medvirke til annen undersøkelse som kan skje uten fare eller særlig ubehag ved hjemmebesøk, eller dersom domfelte møter i ruspåvirket tilstand, jf. punkt 6.5.

Departementet viser til punkt 5.6, og foreslår at det skal fremgå av § 7-6 tredje ledd at kriminalomsorgen kan beslutte bruk av digital teknologi, herunder springsteknologi, videokonferanse, fjernalkoholtesting og biometri, herunder fingeravtrykk og ansiktsgjenkjenning, for å kontrollere at

vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll overholdes, dersom RF-teknologi ikke er tilstrekkelig.

Videre foreslås at det at § 7-6 fjerde ledd skal angi at kriminalomsorgen skal benytte situasjonsbestemt overvåking ved bruk av sporingsteknologi. Dette innebærer sporing som aktiveres når domfelte bryter vilkårene om oppholdssted eller forbud mot oppsøking eller samkvem med bestemte personer eller grupperinger, jf. straffegjennomføringsloven § 16 tredje ledd bokstav d og e. Dersom domfelte bryter disse vilkårene, kan kriminalomsorgen foreta kontinuerlig sporing av vedkommendes geografiske posisjon.

Det foreslås et femte ledd om at videokonferanse kan benyttes til å identifisere domfelte og kontrollere at vilkårene som er satt i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 tredje ledd bokstav d og e overholdes. Videokonferanse kan også benyttes som et alternativ til kontrollbesøk etter annet ledd og oppmøte etter § 7-5 tredje ledd.

Det foreslås et nytt sjette ledd om at fingeravtrykk kan benyttes til å bekrefte domfeltes tilstedeværelse i boligen. Ansiktsgjenkjenning kan benyttes til å bekrefte rette person ved bruk av fjernalkoholtesting ved utåndingsprøve. Biometri skal kun brukes til disse formålene.

Det foreslås et nytt sjuende ledd om at fjernalkoholtest kan foretas på ethvert tidspunkt under straffegjennomføringen med elektronisk kontroll for å avdekke bruk av alkohol, jf. § 7-5 fjerde ledd. Dette er i tråd med dagens regler om urinprøver for å avdekke rusbruk i fengsel, overgangsbolig mv, jf. strgfjl. § 29 jf. forskriften § 3-26,

Det foreslås et nytt åttende ledd om at kriminalomsorgen skal informere domfelte om hvilke teknologiske hjelpemidler som skal tas i bruk i vedkommendes tilfelle, hvilke personopplysninger som behandles som følge av bruken, samt hvilke konsekvenser brudd som avdekkes kan medføre, før disse tas i bruk. Dette innebærer blant annet at hemmelig overvåking ikke er tillatt under noen omstendigheter.

Det foreslås også et nytt niende ledd om at kontrollen skal tilpasses risikoen knyttet til den enkelte domfelte og ikke være strengere eller mer omfattende enn det som er nødvendig for å ivareta formålet. Kontrolltiltakene skal også revurderes og eventuell justeres fortløpende.

6.7 Permisjon

I § 7-6 annet ledd er det en skrivefeil i ordet «sikkerhetmessige». Dette rettes opp, jf. forslaget til § 7-7 annet ledd.

Domfelte som skal overføres til delgjennomføring har utholdt en del av straffetiden i fengsel, overgangsbolig eller institusjon, og har oppnådd permisjonstid. Domfelte med lengre dommer kan ha gjennomført permisjoner

og fått innvilget en ordinær permisjonskvote på inntil 18 døgn pr. år, eller inntil 30 døgn pr. år dersom det foreligger særlige grunner, som for eksempel av hensyn til barn. Etter departementets foreløpige vurdering bør domfelte som overføres til delgjennomføring ha mulighet til å få innvilget flere permisjonsdøgn enn kun 1 døgn per måned slik regelverket er i dag. Departementet foreslår derfor å føye til et annet punktum i annet ledd om at domfelte som overføres til delgjennomføring med elektronisk kontroll kan, etter en individuell vurdering, innvilges en ordinær permisjonskvote i henhold til forskriften § 3-30 annet ledd. Ved vurderingen kan det tas hensyn til at behovet for permisjon kan være redusert som følge av at domfelte gjennomfører straff i eget hjem. Samtidig bør det også legges vekt på domfeltes behov for sosialisering med familie, barn og venner utenfor hjemmet, samt barnas behov for samvær med domfelte utenfor hjemmet.

6.8 Brudd

Dagens § 7-7 første ledd har en henvisning til strgf. § 14 sjette ledd. Denne lovbestemmelsen er endret. Departementet foreslår derfor å endre henvisningen til § 14 sjuende ledd, jf. forslaget til § 7-8 første ledd.

6.9 Avgjørelsesmyndighet

Etter dagens § 7-8 er avgjørelsesmyndigheten for innvilgelse og avslag på straffegjennomføring med elektronisk kontroll tillagt regionalt nivå. Avgjørelsesmyndigheten ble etter lovendring i 2011 delegert til lokalt nivå i kriminalomsorgen. Departementet foreslår foreløpig at § 7-8 oppheves og at det i strgf. § 6 annet ledd annet punktum og forskriften § 2-1 første ledd tilføyes «§ 16 a».

6.10 Saksbehandling

Praksis og evaluering av elektronisk kontroll har vist at domfelte som allerede er under straffegjennomføring i liten grad søker om elektronisk kontroll, og at bruken av delgjennomføring er mye lavere enn potensialet. For å øke bevisstheten rundt og bruken av delgjennomføring, foreslår departementet at det av § 7-9 annet ledd skal fremgå at kriminalomsorgen skal legge til rette for at innsatte kan søke om straffegjennomføring med elektronisk kontroll i god tid, slik at gjennomføringen kan iverksettes så nær opp til 6 måneder før forventet prøveløslatelse eller endelig løslatelse som mulig.

6.11 Retningslinjer

Det foreslås en ny § 7-10 som viderefører dagens praksis om at Kriminalomsorgsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om hvordan straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal gjennomføres.

7 Administrative og økonomiske konsekvenser

Det er kriminalomsorgen som, etter reglene i straffegjennomføringsloven, beslutter om en ubetinget fengselsstraff skal omgjøres til straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Det er således kriminalomsorgens vurderinger og beslutninger som danner grunnlag for kapasitetsbehovet for elektronisk kontroll.

En utvidelse fra 4 til 6 måneders domslengde for helgjennomføring innebærer at målgruppen for straffegjennomføring med elektronisk kontroll øker. I 2016 var det 851 nyinnsettelse i fengsel med dommer fra 4 til 6 måneder. I praksis er det om lag 80 prosent i målgruppen som søker om elektronisk kontroll, og om lag 60 prosent av disse får innvilget søknaden. Justert for dette, og med forventet prøveløslatelse 2/3-tid, innebærer dette et merbehov på om lag 100 plasser med elektronisk kontroll. Sammensetningen av lovbrudd for dommene mellom 4 og 6 måneder vil imidlertid kunne tilsi at andelen som vil få innvilget elektronisk kontroll vil være lavere enn for dagens målgruppe. Per nå er det ca. 40 saker i kø og i underkant av 600 saker under behandling på elektronisk kontroll. Dette tilsier at grunnlag for beregning av behov for ekstra plasser i utgangspunktet er høyere enn hva som er lagt til grunn for beregningen av 100 plasser.

En utvidelse av domslengde for helgjennomføring vil innebære at mange domfelte med dommer på 4 til 6 måneder, som i dag kan innvilges delgjennomføring, vil kunne innvilges helgjennomføring. Det forventes ikke en betydelig økning i antall domfelte på delgjennomføring på grunn av økt gjennomføringstid fra 4 til 6 måneder. Elektronisk kontroll delgjennomføring utgjør i dag om lag 20 prosent av den totale kapasiteten på elektronisk kontroll. Det er et mål at andelen øker til 25 prosent. Det anslås at en utvidelse av gjennomføringstid for delgjennomføring vil gi et behov for om lag 20 plasser.

Flere som soner straffen med elektronisk kontroll vil redusere behovet for antall fengselsplasser tilsvarende, fortrinnsvis plasser med lavere sikkerhetsnivå. Investeringskostnader ved etablering av plasser med elektronisk kontroll er vesentlig lavere enn for etablering av fengselsplasser. Driftskostnader er også lavere, hhv. ca. 350 000 kroner for en plass med elektronisk kontroll og ca. 640 000 kroner for en fengselsplass med lavere sikkerhet (2016-nivå). Gitt en situasjon der etterspørselen etter fengselsplasser er høyere enn antall

fengselsplasser til rådighet, vil ikke utvidelsene føre til frigjøring av fengselskapasitet. Videre er den forventede økningen i behovet for fengselskapasitet i de kommende årene først og fremst plasser med høy sikkerhet.

Bruk av ny teknologi (GPS, videosamtaler, biometri og fjernalkoholtesting) vil kunne medføre at flere domfelte vil kunne få innvilget straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Ny teknologi kan bl.a. bidra til å heve kontrollnivået, noe som kan bidra til å gjøre elektronisk kontroll tilrådelig overfor grupper av domfelte som i dag faller utenfor ordningen. Bruk av videosamtaler som erstatter deler av oppmøte og hjemmebesøk, vil også gi domfelte som bor i geografisk lite tilgjengelig område, en mulighet til å få gjennomført straff med elektronisk kontroll. Økt bruk av teknologi vil medføre behov for investeringer i ekstra utstyr og programvare. Det vil også være behov for ekstra bemanning knyttet til opplæring og gjennomføring. Foruten om å kunne redusere behovet for fengselsplasser, vil bruk av ny teknologi kunne gi andre rasjonaliseringsgevinster bl.a. knyttet til at fysiske kontroller kan erstattes ved bruk av videosamtaler mv.

Gruppen av varig soningsudyktige domfelte antas for å være meget liten. Forslaget til lemping av vilkårene for denne gruppen forventes derfor ikke å medføre vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for kriminalomsorgen.

Et eventuelt behov for å øke kapasiteten på elektronisk kontroll, og eventuelt merbehov knyttet til å øke bruken av teknologi, vil måtte vurderes i forbindelse med den samlede kapasitetsplanleggingen for kriminalomsorgen og ev. følges opp i de årlige budsjettframleggene.

Vista Analyse har funnet at elektronisk kontroll for henholdsvis helgjennomførere og delgjennomførere er samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltak sammenlignet med straffegjennomføring i fengsel.

8 Forslag til lovendringer

I straffegjennomføringsloven gjøres følgende endringer:

§ 6 annet ledd annet punktum skal lyde:

Når den domfelte er idømt fengselsstraff på mer enn ti år, idømt en strafferettslig særreaksjon eller forvaring eller innsatt i avdeling med særlig

høyt sikkerhetsnivå etter § 10 annet ledd, treffer regionalt nivå også avgjørelse etter §§ 12 til 16 *a*, 20, 33, 35, 36 og 42 til 44.

§ 7 bokstav i skal lyde:

i) Taushetsplikt er ikke til hinder for at kriminalomsorgen gir opplysninger som nevnt i § 16 *sjette* ledd, § 20 annet ledd, § 36 tredje ledd, § 40 siste ledd, § 42 sjette og syvende ledd og straffeloven § 45 sjette ledd, til den fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte.

§ 7 b første ledd skal lyde:

For regler om varsling til fornærmede eller dennes etterlatte om kriminalomsorgens avgjørelser, se § 16 *sjette* ledd, § 20 annet ledd, § 36 tredje ledd, § 40 siste ledd, § 42 sjette og syvende ledd og straffeloven § 45 sjette ledd.

§ 10 første ledd bokstav d skal lyde:

d) utenfor fengsel med særlige vilkår etter § 16,

§ 10 første ledd bokstav e skal lyde:

e) utenfor fengsel med elektronisk kontroll etter § 16 a, eller

Nåværende § 10 første ledd bokstav e blir ny bokstav f.

§ 10 fjerde ledd skal lyde:

Subsidiær fengselsstraff fastsatt etter straffeloven § 55, kan gjennomføres som bøteteneste etter § 16 *b*.

§ 14 sjuende ledd skal lyde:

Domfelte som gjennomfører straff utenfor fengsel etter §§ 16 og 16 *a*, kan tilbakeføres til fengsel dersom det er sannsynlig at domfelte har begått eller vil begå en straffbar handling, unndra seg gjennomføringen eller bryte forutsetninger og vilkår for gjennomføring av straff utenfor fengsel.

§ 16 annet ledd oppheves. Nåværende § 16 tredje til åttende ledd blir § 16 andre til sjuende ledd.

§ 16 femte ledd skal lyde:

Kriminalomsorgen skal kontrollere at domfelte overholder forutsetninger og fastsatte vilkår. Som ledd i kontrollen kan tiltak etter § 56 iverksettes. Ved

brudd på vilkår eller forutsetninger, eller dersom det er sannsynlig at domfelte har begått eller vil begå straffbar handling eller unndra seg gjennomføringen, gjelder bestemmelsene om tilbakeføring til fengsel i § 14 *sjuende og åttende* ledd.

§ 16 sjette ledd skal lyde:

Dersom det er av betydning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte å få kjennskap til tidspunktet for gjennomføring av straff utenfor fengsel, skal kriminalomsorgen varsle fornærmede eller etterlatte på forhånd. Varselet skal også omfatte informasjon om vilkår som er satt med hjemmel i § 16 *tredje* ledd bokstav d og e, hvis disse vilkårene direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte.

§ 16 a skal lyde:

§ 16 a *Straffegjennomføring utenfor fengsel med elektronisk kontroll*

Dersom den idømte ubetingede fengselsstraffen eller resterende tid frem til forventet løslatelse er inntil 6 måneder, og det er hensiktsmessig for å sikre en positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet, kan straffen gjennomføres utenfor fengsel når det settes vilkår om at domfelte skal være undergitt elektronisk kontroll. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal ikke beslutes dersom formålet med straffen eller hensynet til en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring taler mot det.

Kriminalomsorgen skal alltid vurdere om domfelte som er under 18 år eller varig soningsudyktig oppfyller vilkårene for å gjennomføre straffen utenfor fengsel med elektronisk kontroll. For domfelte som er under 18 år eller varig soningsudyktig, gjelder ikke vilkåret etter første ledd om at den idømte fengselsstraff eller resterende tid frem til forventet løslatelse er inntil 6 måneder.

Bestemmelsene i § 16 annet ledd til syvende ledd gjelder tilsvarende.

Dersom det er nødvendig for en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av straffegjennomføring med elektronisk kontroll, kan kriminalomsorgen beslutte bruk av digital teknologi for å kontrollere domfeltes identitet, geografiske posisjon, bevegelse og eventuelle rusbruk.

Nåværende § 16 a blir ny § 16 b.

§ 29 første ledd første punktum skal lyde:

Kriminalomsorgen kan pålegge domfelte som gjennomfører straff etter § 10 første ledd bokstav a -e å avgi urinprøve, utåndingsprøve eller blodprøve eller å medvirke til andre undersøkelser som kan skje uten fare eller særlig ubehag, for å avdekke bruk av rusmidler, bedøvelsesmidler, hormonpreparater eller andre kjemiske stoffer som ikke er lovlig foreskrevet.

§ 40 tredje ledd første punktum skal lyde:

Domfelte som gjennomfører straff utenfor fengsel etter §§ 16 og 16 a kan, hvis ikke tilbakeføring til fengsel besluttes etter § 14 *sjuende* ledd, gis skriftlig irttesettelse.

9 Forslag til forskriftsendringer

9.1 Forskrift om straffegjennomføring

I forskrift 22. februar 2002 nr. 183 om straffegjennomføring gjøres følgende endringer:

§ 2-1 første ledd skal lyde:

Det delegeres myndighet til lokalt nivå til å avslå søknader etter straffegjennomføringsloven § 12 til § 16 a, § 20, § 33, § 35 og § 42 for domfelte som er dømt til fengselsstraff i mer enn ti år eller som er dømt til sikring eller forvaring.

§ 3-8 første ledd skal lyde:

I tillegg til grunnvilkårene i straffegjennomføringsloven § 16 *annet* ledd og eventuelle vilkår etter straffegjennomføringsloven § 16 *tredje* ledd, skal domfelte pålegges å møte for kriminalomsorgen eller annen offentlig myndighet, person eller organisasjon som kriminalomsorgen anviser minimum én gang pr. uke.

§ 3-13 åttende ledd skal lyde:

Domfelte som gjennomfører straff utenfor fengsel etter straffegjennomføringsloven §§ 16 og 16 a skal ikke tilstås dagpenger.

Kapittel 7 skal lyde:

Kapittel 7 Straffegjennomføring med elektronisk kontroll

§ 7-1 *Formål*

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 a er en straffegjennomføringsform utenfor fengsel, med sikte på å fremme domfeltes mulighet til å kunne ivareta sine

sosiale og økonomiske forpliktelser under straffegjennomføringen, bidra til en hensiktsmessig progresjon samt redusere faren for ny kriminalitet.

§ 7-2 *Definisjoner*

I denne forskriften menes med:

- a) helgjennomføring: gjennomføring av ubetinget fengselsstraff på inntil 6 måneder utenfor fengsel med elektronisk kontroll
- b) delgjennomføring: gjennomføring av den resterende tiden frem til forventet løslatelse på inntil 6 måneder utenfor fengsel med elektronisk kontroll
- c) soningsudyktig: domfelte eller innsatte som ikke er i stand til å gjennomføre straff i fengsel i medhold av straffegjennomføringsloven § 10 første ledd bokstav a til c eller institusjon i medhold av straffegjennomføringsloven § 12 av helsemessige årsaker.
- d) situasjonsbestemt sporing: sporing som aktiveres når domfelte bryter vilkårene som er satt i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 tredje ledd bokstav d og e.

§ 7-3 *Målgruppe*

Domfelte som ikke har påbegynt straffegjennomføring og som oppfyller vilkårene, kan innvilges helgjennomføring for å unngå eventuelle negative konsekvenser som følge av et fengselsopphold.

Domfelte som har påbegynt straffegjennomføring kan overføres til delgjennomføring som et ledd i en hensiktsmessig progresjon. Slik overføring kan ikke skje før en tredel av den ubetingede straffen er gjennomført, med mindre domfelte er varig soningsudyktig.

Dersom domfelte er siktet for nye straffbare forhold, skal straffegjennomføring med elektronisk kontroll som hovedregel ikke innvilges.

Domfelte som er besluttet utvist fra landet skal som hovedregel ikke innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

§ 7-4 *Forutsetninger for straffegjennomføring med elektronisk kontroll*

Domfelte må godta de krav og vilkår som kriminalomsorgen fastsetter for straffegjennomføringen.

Domfelte må ha tilgang til egnet bolig med innlagt elektrisitet og mulighet for egnet telefonforbindelse. Domfelte må være villig til å motta besøk i boligen av kriminalomsorgen eller andre som kriminalomsorgen bemyndiger.

Det er en forutsetning at alle samboende over 18 år samtykker til at domfelte innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Dersom det anses utilrådelig, skal straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikke innvilges. Domfelte som er dømt for drap, alvorlig eller gjentatt volds- eller seksuallovbrudd, eller volds- eller seksuallovbrudd mot barn eller en person som vedkommende bodde eller fortsatt bor sammen med, skal ikke

innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Annet punktum gjelder ikke domfelte som er varig soningsudyktige.

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal ikke innvilges dersom formålet med straffen eller sikkerhetsmessige grunner taler mot det, eller det er grunn til å anta at domfelte vil unndra seg gjennomføringen.

§ 7-5 *Krav til domfelte under straffegjennomføringen*

Domfelte plikter å følge den gjennomføringsplanen som er utarbeidet av kriminalomsorgen.

Domfelte skal være sysselsatt under straffegjennomføringen. Et vilkår for at sysselsettingen godkjennes er at domfelte kan kontrolleres på en tilfredsstillende måte. Det er ikke tillatt med sysselsetting utenfor Norge. Kravet til sysselsetting kan fravikes helt eller delvis dersom aktivisering er umulig eller må begrenses på grunn av domfeltes helsetilstand, soningsudyktighet eller funksjonshemming.

Domfelte skal pålegges å møte for kriminalomsorgen eller annen offentlig myndighet, person eller organisasjon som kriminalomsorgen anviser minimum en gang per uke.

Domfelte forplikter seg til å være rusfri under hele straffegjennomføringen. Kontroll for å avdekke bruk av rusmidler kan foretas i henhold til straffegjennomføringsloven § 29 jf. forskrift om straffegjennomføring § 3-26 og straffegjennomføringsloven § 56.

§ 7-6 *Kontroll av vilkår*

Kriminalomsorgen skal kontrollere at de fastsatte vilkårene overholdes og at gjennomføringsplanen følges.

Kriminalomsorgen kan foreta uanmeldte kontrollbesøk i hjemmet og på sysselsettingsplassen for å kontrollere at vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll overholdes.

Dersom kontroll med radiofrekvensteknologi ikke er tilstrekkelig, kan kriminalomsorgen i tillegg beslutte bruk av

- a) sporingsteknologi,
- b) videosamtale,
- c) fjernalkoholtesting, og
- d) biometri, herunder fingeravtrykk og ansiktsgjenkjenning

for å kontrollere at vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll overholdes.

Ved bruk av sporingsteknologi skal kriminalomsorgen benytte situasjonsbestemt sporing. Dersom domfelte bryter vilkårene som er satt i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 tredje ledd bokstav d og e, kan kriminalomsorgen foreta kontinuerlig sporing av vedkommendes geografiske posisjon.

Videosamtale kan benyttes til å identifisere domfelte og kontrollere at vilkårene som er satt i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 tredje ledd

bokstav d og e overholdes. Videosamtale kan også benyttes som et alternativ til kontrollbesøk etter annet ledd og oppmøte etter § 7-5 tredje ledd.

Fingeravtrykk kan benyttes til å bekrefte domfeltes tilstedeværelse i boligen. Ansiktsgjenkjenning kan benyttes til å bekrefte rette person ved bruk av fjernalkoholtesting ved utåndingsprøve.

Fjernalkoholtest kan foretas på ethvert tidspunkt under straffegjennomføringen med elektronisk kontroll for å avdekke bruk av alkohol, jf. § 7-5 fjerde ledd.

Kriminalomsorgen skal informere domfelte om hvilken digital teknologi som skal tas i bruk i vedkommendes tilfelle, hvilke personopplysninger som behandles som følge av bruken, samt hvilke konsekvenser brudd som avdekkes kan medføre, før teknologien tas i bruk.

Kontrollen skal tilpasses risikoen knyttet til den enkelte domfelte og ikke være strengere eller mer omfattende enn det som er nødvendig for å ivareta formålet. Kontrolltiltakene skal revurderes og eventuelt justeres fortløpende.

§ 7-7 Permisjon

Domfelte er i utgangspunktet forpliktet til å oppholde seg i hjemmet under hele straffegjennomføringen, med unntak av utgang til sysselsetting.

Dersom sikkerhetsmessige grunner ikke taler mot det, kan kriminalomsorgen gi domfelte permisjon av kortere tids varighet når det anses formålstjenlig. Domfelte som overføres til delgjennomføring med elektronisk kontroll kan etter en individuell vurdering innvilges en permisjonskvote i henhold til forskriften § 3-30 annet ledd.

§ 7-8 Brudd

Ved brudd på de krav og vilkår som kriminalomsorgen har satt for straffegjennomføringen kan kriminalomsorgen beslutte overføring til fengsel eller gi skriftlig irettesettelse som nevnt i straffegjennomføringsloven § 14 sjuende ledd og § 40 tredje ledd.

Hvilken reaksjon som skal benyttes vil bero på en individuell vurdering av bruddets alvorlighetsgrad og omstendighetene rundt bruddet.

§ 7-9 Saksbehandling

Kriminalomsorgen skal informere domfelte om muligheten for å søke om straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Domfelte som ikke har påbegynt straffegjennomføring må sende søknad innen 14 dager etter at informasjonsskriv fra kriminalomsorgen er mottatt.

Ved delgjennomføring skal kriminalomsorgen legge til rette for at domfelte kan søke om straffegjennomføring med elektronisk kontroll i god tid slik at gjennomføringen kan iverksettes så nær opp til 6 måneder før forventet løslatelse som mulig.

§ 7-10 Retningslinjer

Kriminalomsorgsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

9.2 Forskrift om personopplysninger i kriminalomsorgen

I forskrift 20. september 2013 nr. 1099 om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd bokstav j skal lyde:

j) opplysninger om domfeltes geografiske posisjon og bevegelse

§ 2 første ledd ny bokstav k skal lyde:

k) domfeltes biometri, herunder fingeravtrykk og ansiktssignalement

Nåværende bokstav j blir ny bokstav l.